

2008/1 BSF 65 (Gældende)

Forslag til folketingsbeslutning om tiltrædelse af Stabiliserings- og Associeringsaftale mellem De Europæiske Fællesskaber og deres medlemsstater på den ene side og Bosnien-Hercegovina på den anden side. Folketinget meddeler sit samtykke til, at regeringen på Danmarks vegne tiltræder den i Luxembourg den 16. juni 2008 undertegnede Stabiliserings- og Associeringsaftale mellem De Europæiske Fællesskaber og deres medlemsstater på den ene side og Bosnien-Hercegovina på den anden side

Ministerium: Udenrigsministeriet

Journalnummer: Udenrigsmin., ENR j.nr. 400.E.9. Bosnien-Hercegovina

Forslag til folketingsbeslutning

om tiltrædelse af Stabiliserings- og Associeringsaftale mellem De Europæiske Fællesskaber og deres medlemsstater på den ene side og Bosnien-Hercegovina på den anden side.

Folketinget meddeler sit samtykke til, at regeringen på Danmarks vegne tiltræder den i Luxembourg den 16. juni 2008 undertegnede Stabiliserings- og Associeringsaftale mellem De Europæiske Fællesskaber og deres medlemsstater på den ene side og Bosnien-Hercegovina på den anden side.»

STABILISERINGS- OG ASSOCIERINGSAFТАLE MELLEM DE EUROPÆISKE FÆLLESSKABER OG DERES MEDLEMSSTATER PÅ DEN ENE SIDE OG BOSNIEN-HERCEGOVINA PÅ DEN ANDEN SIDE

KONGERIGET BELGIEN,
REPUBLIKKEN BULGARIEN,
DEN TJEKKISKE REPUBLIK,
KONGERIGET DANMARK,
FORBUNDSREPUBLIKKEN TYSKLAND,
REPUBLIKKEN ESTLAND,
IRLAND,
DEN HELLENSKE REPUBLIK,
KONGERIGET SPANIEN,
DEN FRANSKE REPUBLIK,
DEN ITALIENSKE REPUBLIK,
REPUBLIKKEN CYPERN,
REPUBLIKKEN LETLAND,
REPUBLIKKEN LITAUEN,
STORHERTUGDØMMET LUXEMBOURG,
REPUBLIKKEN UNGARN,
MALTA,
KONGERIGET NEDERLANDENE,
REPUBLIKKEN ØSTRIG,
REPUBLIKKEN POLEN,
DEN PORTUGISISKE REPUBLIK,
RUMÆNIEN,
REPUBLIKKEN SLOVENIEN,
DEN SLOVAKISKE REPUBLIK,
REPUBLIKKEN FINLAND,
KONGERIGET SVERIGE,
DET FORENEDE KONGERIGE STORBRITANNIEN OG NORDIRLAND,

som er kontraherende parter i traktaten om oprettelse af Det Europæiske Fællesskab, traktaten om oprettelse af Det Europæiske Atomenergifællesskab og traktaten om Den Europæiske Union, i det følgende benævnt »medlemsstater«, og

DET EUROPÆISKE FÆLLESSKAB og DET EUROPÆISKE ATOMENERGIFÆLLESSKAB

i det følgende benævnt »Fællesskabet«,

på den ene side, og

BOSNIEN-HERCEGOVINA,

på den anden side,

tilsammen benævnt »parterne«

SOM TAGER HENSYN TIL de stærke bånd mellem parterne og deres fælles værdier, parternes vilje til at styrke disse bånd og etablere nære og varige forbindelser på grundlag af gensidighed og fælles interesse, som vil sætte Bosnien-Hercegovina i stand til at styrke og udvide forbindelserne med Fællesskabet,

SOM TAGER HENSYN TIL betydningen af denne aftale inden for rammerne af stabiliserings- og associeringsprocessen med landene i det sydøstlige Europa for skabelse og befæstelse af en stabil europæisk orden baseret på samarbejde, i hvilket Den Europæiske Union er en hjørnesten, såvel som inden for rammerne af stabilitetspagten,

SOM TAGER I BETRAGTNING, at Den Europæiske Union er rede til i videst muligt omfang at integrere Bosnien-Hercegovina i de politiske og økonomiske hovedstrømninger i Europa, og landets status som potentiel kandidat til EU-medlemskab på basis af traktaten om Den Europæiske Union (i det følgende benævnt »EU-traktaten«), og opfyldelse af de kriterier, som Det Europæiske Råd fastlagde i juni 1993, såvel som betingelserne for stabiliserings- og associeringsprocessen, forudsat at denne aftale gennemføres til fulde, navnlig hvad angår det regionale samarbejde,

SOM TAGER det europæiske partnerskab med Bosnien-Hercegovina I BETRAGTNING, hvori indsatsområder, der bør prioriteres for at støtte landets indsats på at nærme sig Den Europæiske Union, fastlægges,

SOM TAGER HENSYN TIL parternes tilsagn om at ville bidrage med alle midler til den politiske, økonomiske og institutionelle stabilisering i Bosnien-Hercegovina samt i regionen gennem udvikling af civilsamfundet og demokratisering, opbygning af institutioner og reform af den offentlige forvaltning, regional handelsintegration og et udvidet økonomisk samarbejde og gennem samarbejde på en lang række områder, også inden for retlige og indre anliggender, og styrkelse af den nationale og regionale sikkerhed,

SOM TAGER HENSYN TIL parternes tilsagn om at ville øge de politiske og økonomiske friheder som det virkelige grundlag for denne aftale samt deres tilsagn om at ville respektere menneskerettighederne og retsstaten, herunder rettighederne for personer, der tilhører nationale mindretal, og de demokratiske principper gennem et flerpartisystem med frie og retfærdige valg,

SOM TAGER HENSYN TIL parternes forpligtelse til fuldt ud at respektere og anvende alle principperne og bestemmelserne i FN-pagten, fra OSCE, navnlig slutakten fra konferencen om samarbejde og sikkerhed i Europa (i det følgende benævnt »slutakten fra Helsingfors«), slutdokumenterne fra Madrid- og Wien-konferencerne, Paris-chartret for et nyt Europa og overholde forpligtelserne i henhold til Dayton/Paris-freds aftalen og principperne i stabilitetspagten for Sydøsteuropa for dermed at bidrage til den regionale stabilitet og samarbejdet mellem landene i regionen,

SOM TAGER HENSYN TIL parternes tilslutning til principperne for den frie markedsøkonomi og Fællesskabets beredvillighed til at bidrage til den økonomiske reform i Bosnien-Hercegovina samt parternes tilslutning til principperne om bæredygtig udvikling,

SOM TAGER HENSYN TIL parternes tilslutning til frihandel i overensstemmelse med de rettigheder og forpligtelser, der følger af WTO-medlemskab, og til at anvende bestemmelserne på en gennemskuelig og ikke-diskriminerende måde,

SOM TAGER HENSYN TIL parternes ønske om yderligere at udvikle den regelmæssige politiske dialog om bilaterale og internationale anliggender af gensidig interesse, herunder de regionale aspekter, under hensyntagen til Den Europæiske Unions fælles udenrigs- og sikkerhedspolitik (FUSP),

SOM TAGER HENSYN TIL parternes tilslutning til at bekæmpe organiseret kriminalitet og til at styrke samarbejdet om bekæmpelse af terrorisme på basis af erklæringen fra den europæiske konference den 20. oktober 2001,

SOM ER OVERBEVIST OM, at stabiliserings- og associeringsaftalen (i det følgende benævnt »denne aftale«) vil skabe et nyt klima for deres indbyrdes økonomiske forbindelser og i særdeleshed for udviklingen af handel og investeringer, som er en forudsætning for økonomisk omstrukturering og modernisering i Bosnien-Hercegovina,

SOM HOLDER SIG FOR ØJE, at Bosnien-Hercegovina ønsker at tilnærme sin lovgivning til Fællesskabets i de relevante sektorer og implementere den effektivt,

SOM TAGER HENSYN TIL, at Fællesskabet er villigt til at yde en afgørende støtte til gennemførelsen af reformer og hertil at benytte alle til rådighed stående instrumenter inden for samarbejde og faglig, finansiel og økonomisk bistand på et alsidigt vejledende flerårigt grundlag,

SOM BEKRÆFTER, at bestemmelserne i denne aftale, som falder ind under anvendelsesområdet for tredje del, afsnit IV i traktaten om oprettelse af Det Europæiske Fællesskab (i det følgende benævnt »EF-traktaten«), er bindende for Det Forenede Kongerige og Irland som særskilte kontraherende parter, og ikke som medlemsstater i Fællesskabet, indtil Det Forenede Kongerige og Irland (alt efter omstændighederne) meddeler Bosnien-Hercegovina, at de er blevet bundet som part i Fællesskabet i overensstemmelse med protokollen om Det Forenede Kongeriges og Irlands stilling, der er knyttet til EU-traktaten og EF-traktaten. Det samme gælder for Danmark i overensstemmelse med protokollen om Danmarks stilling, som er knyttet til de nævnte traktater,

SOM HENVISER TIL Zagreb-topmødet, hvor der appelleredes til en yderligere befæstelse af forbindelserne mellem landene i stabiliserings- og associeringsprocessen og Den Europæiske Union samt et udvidet regionalt samarbejde,

SOM MINDER OM, at resultaterne af Thessaloniki-topmødet underbyggede stabiliserings- og associeringsprocessen som den politiske ramme for Den Europæiske Unions forbindelser med landene på Vestbalkan, og understregede udsigten til deres integration med Den Europæiske Union i takt med deres reformfremskridt og på basis af egen fortjeneste,

SOM HENVISER TIL undertegnelsen af den centraleuropæiske frihandelsaftale i Bukarest den 19. december 2006 som middel til at øge landets evne til at tiltrække investeringer og dets muligheder for at blive integreret i den globale økonomi,

ER BLEVET ENIGE OM FØLGENDE:

ARTIKEL 1

1. Der oprettes en associering mellem Fællesskabet og dets medlemsstater på den ene side og Bosnien-Hercegovina på den anden side.

2. Formålene med denne associering er:

- a) at støtte Bosnien-Hercegovinas bestræbelser på at styrke demokratiet og retsstaten
- b) at bidrage til politisk, økonomisk og institutionel stabilitet i Bosnien-Hercegovina og til stabilisering i regionen

- c) at skabe passende rammer for en politisk dialog og således gøre det muligt at udvikle nære politiske forbindelser mellem parterne
- d) at støtte Bosnien-Hercegovinas bestræbelser på at udvikle sit økonomiske og internationale samarbejde, herunder gennem en tilnærmelse af landets lovgivning til Fællesskabets
- e) at støtte Bosnien-Hercegovinas bestræbelser på at fuldføre omstillingen til en fungerende markedsøkonomi,
- f) at fremme harmoniske økonomiske forbindelser og gradvis at oprette et frihandelsområde mellem Fællesskabet og Bosnien-Hercegovina
- g) at fremme det regionale samarbejde på alle områder, der er omfattet af denne aftale.

AFSNIT I

ALMINDELIGE PRINCIPPER

ARTIKEL 2

Respekten for demokratiske principper og menneskerettigheder som stadfæstet i verdenserklæringen om menneskerettighederne og som defineret i konventionen om beskyttelse af menneskerettighederne og de grundlæggende frihedsrettigheder, i slutakten fra Helsingfors og Paris-chartret om et nyt Europa, og respekten for de folkeretlige principper, herunder fuldt samarbejde med Det Internationale Tribunal til Pådømmelse af Krigsforbrydelser i det Tidligere Jugoslavien (ICTY), og retsstaten såvel som de markedsøkonomiske principper, som de fremgår af CSCE-dokumentet fra Bonn-konferencen om økonomisk samarbejde, danner grundlaget for parternes interne og eksterne politik og udgør væsentlige elementer i denne aftale.

ARTIKEL 3

Bekæmpelse af spredning af masseødelæggelsesvåben (WMD) og deres fremføringsmidler udgør et væsentligt element i denne aftale.

ARTIKEL 4

De kontraherende parter bekræfter den betydning, de tillægger indfrielsen af internationale forpligtelser, særlig et uindskrænket samarbejde med ICTY.

ARTIKEL 5

International og regional fred og stabilitet, udvikling af gode naboskabsforbindelser, menneskerettigheder og respekt for og beskyttelse af mindretal er af central betydning for stabiliserings- og associeringsprocessen. Denne aftale indgås og gennemføres på grundlag af betingelserne i stabiliserings- og associeringsprocessen og på grundlag af Bosnien-Hercegovinas egen fortjeneste.

ARTIKEL 6

Bosnien-Hercegovina er indstillet på at fremme samarbejdet og gode naboskabsforbindelser med de andre lande i regionen, også hvad angår passende gensidige indrømmelser i forbindelse med person-, vare- og kapitalbevægelser og tjenesteydelser samt projekter af fælles interesse, herunder vedrørende bekæmpelse af organiseret kriminalitet, korruption, hvidvaskning af penge, ulovlig migration og menneskesmugling og menneskehandel, ulovlig handel med håndvåben og lette våben og ulovlige stoffer. Dette tilsagn er en væsentlig faktor i udviklingen af forbindelserne mellem Fællesskabet og Bosnien-Hercegovina og bidrager således til den regionale stabilitet.

ARTIKEL 7

Parterne bekræfter den betydning, de tillægger bekæmpelsen af terrorisme og implementeringen af internationale forpligtelser på dette område.

ARTIKEL 8

Associeringen gennemføres gradvis og fuldføres over en overgangsperiode på højst seks år.

Stabiliserings- og associeringsrådet, der er oprettet i medfør af artikel 115, fører med regelmæssige mellemrum – generelt en gang om året – tilsyn med gennemførelsen af aftalen og vedtagelsen og gennemførelsen af lovgivningsreformer, administrative, institutionelle og økonomiske reformer i Bosnien-Hercegovina. Undersøgelsen sker på baggrund af præambelens bestemmelser og i overensstemmelse med de generelle principper i denne aftale. Der tages behørigt hensyn til prioriteterne i det europæiske partnerskab, som er relevante for aftalen, og til sammenhængen med de mekanismer, der er oprettet som led i stabiliserings- og associeringsprocessen, navnlig statusrapporten om stabiliserings- og associeringsprocessen.

På basis af denne undersøgelse retter stabiliserings- og associeringsrådet henstillinger og træffer eventuelt afgørelser. Hvis der indkredses særlige problemer, henvises de til denne aftales tvistbilægelsesordning.

Associeringen fuldføres gradvis. Senest tre år efter denne aftales ikrafttræden foretager stabiliserings- og associeringsrådet en indgående undersøgelse af denne aftales anvendelse. På denne baggrund vurderer stabiliserings- og associeringsrådet, hvilke fremskridt Bosnien-Hercegovina har gjort, og kan træffe afgørelse om, hvilken retning de efterfølgende stadier i associeringen skal tage.

Den ovenfor nævnte undersøgelse vedrører ikke de frie varebevægelser, for hvilke der fastlægges en særlig tidsplan i afsnit IV.

ARTIKEL 9

Denne aftale skal være fuldt ud forenelig med og gennemføres i overensstemmelse med de relevante WTO-bestemmelser, særlig artikel XXIV i den almindelige overenskomst om told og udenrigshandel 1994 (GATT 1994) og artikel V i den almindelige overenskomst om handel med tjenesteydelser (GATS).

AFSNIT II

POLITISK DIALOG

ARTIKEL 10

1. Den politiske dialog mellem parterne udvikles yderligere inden for denne aftales rammer. Den skal ledsage og befæste tilnærmelsen mellem Den Europæiske Union og Bosnien-Hercegovina og bidrage til at etablere nære solidaritetsforbindelser og nye former for samarbejde mellem parterne.

2. Den politiske dialog skal især fremme:

- a) Bosnien-Hercegovinas fuldstændige integration i samfundet af demokratiske nationer og dets gradvise tilnærmelse til Den Europæiske Union
- b) større sammenfald i parternes holdning til internationale spørgsmål, herunder FUSP-anliggender, eventuelt også gennem informationsudveksling, navnlig sådanne, som vil kunne få væsentlige virkninger for parterne
- c) regionalt samarbejde og opbygning af gode naboskabsforbindelser
- d) fælles synspunkter vedrørende sikkerhed og stabilitet i Europa, herunder samarbejde på områder, der er omfattet af Den Europæiske Unions fælles udenrigs- og sikkerhedspolitik.

3. Parterne skønner, at spredning af WMD og deres fremføringsmidler, både til statslige og ikke-statslige instanser, udgør en af de alvorligste trusler mod stabiliteten og sikkerheden i verden. Parterne er derfor enige om at samarbejde og at bidrage til at modvirke spredning af masseødelæggelsesvåben og deres fremføringsmidler ved en fuldstændig overholdelse og indfrielse på nationalt plan af deres eksisterende forpligtelser i henhold til internationale nedrustnings- og ikke-spredningstraktater og -aftaler og andre relevante internationale forpligtelser. Parterne er enige om, at denne bestemmelse udgør et væsentligt element i denne aftale og skal indgå i den politiske dialog, der skal ledsage og befæste disse elementer.

Parterne er desuden enige om at samarbejde og bidrage til at modvirke spredning af masseødelæggelsesvåben og deres fremføringsmidler ved:

- a) at tage skridt til alt efter tilfældet at undertegne, ratificere eller tiltræde og til fulde gennemføre alle andre relevante internationale instrumenter
- b) at indføre en effektiv ordning for national eksportkontrol til at overvåge eksport og overførsel af goder med relation til masseødelæggelsesvåben, herunder kontrol med, at teknologi med dobbelt anvendelsesformål ikke anvendes til fremstilling af masseødelæggelsesvåben, samt til at iværksætte effektive sanktioner mod omgåelse af eksportkontrollen

Den politiske dialog om dette spørgsmål kan foregå på regional basis.

ARTIKEL 11

1. Den politiske dialog finder i første række sted i stabiliserings- og associeringsrådet, som skal have almindelig kompetence til at behandle alle anliggender, som parterne måtte ønske at forelægge det.

2. På anmodning af parterne kan den politiske dialog også finde sted under følgende former:

- a) i givet fald på møder mellem højtstående tjenestemænd, der repræsenterer Bosnien-Hercegovina på den ene side og formandskabet for Rådet for Den Europæiske Union, generalsekretæren/den højtstående repræsentant for den fælles udenrigs- og sikkerhedspolitik og Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber (i det følgende benævnt »Europa-Kommissionen«) på den anden side
- b) under fuldstændig udnyttelse af alle diplomatiske kanaler mellem parterne, herunder passende kontakter i tredjelande og i De Forenede Nationer, OSCE, Europarådet og andre internationale fora
- c) med alle andre midler, som vil kunne bidrage til at konsolidere, udvikle og uddybe denne dialog, herunder dem, som er omhandlet i Thessaloniki-dagsordenen, jf. konklusionerne af Det Europæiske Råds møde i Thessaloniki den 19.-20. juni 2003.

ARTIKEL 12

Den politiske dialog på parlamentarikerplan finder sted i det parlamentariske stabiliserings- og associeringsudvalg, der er nedsat ved artikel 121.

ARTIKEL 13

Der kan føres en politisk dialog inden for multilaterale rammer og som en regional dialog med inddragelse af andre lande i regionen, herunder inden for rammerne af EU-Vestbalkan-forummet.

AFSNIT III

REGIONALT SAMARBEJDE

ARTIKEL 14

I overensstemmelse med sin tilslutning til international og regional fred og stabilitet og til udvikling af gode naboskabsforbindelser fremmer Bosnien-Hercegovina aktivt det regionale samarbejde. Fællesskabets bistandsprogrammer kan støtte projekter af regional eller grænseoverskridende dimension.

Når Bosnien-Hercegovina påtænker at udvide sit samarbejde med et af de i artikel 15, 16 og 17 nedenfor omhandlede lande, underretter det Fællesskabet og dets medlemsstater herom og hører dem i overensstemmelse med bestemmelserne i afsnit X.

Bosnien-Hercegovina gennemfører fuldt ud de gældende bilaterale aftaler, som er indgået i henhold til aftalememorandummet om handelsfremme og liberalisering, der blev undertegnet i Bruxelles den 27. juni 2001 af Bosnien-Hercegovina, og den centraleuropæiske frihandelsaftale, der blev undertegnet i Bukarest den 19. december 2006.

ARTIKEL 15

Samarbejde med andre lande, som har undertegnet en stabiliserings- og associeringsaftale

Efter undertegnelsen af denne aftale indleder Bosnien-Hercegovina forhandlinger med de lande, der allerede har undertegnet en stabiliserings- og associeringsaftale, med henblik på at indgå bilaterale konventioner om regionalt samarbejde, der har til formål at udvide samarbejdet mellem de berørte lande.

Hovedelementerne i disse konventioner skal være:

- a) politisk dialog
- b) oprettelse af frihandelsområder, som er foreneligt med de relevante WTO-bestemmelser
- c) gensidige indrømmelser vedrørende arbejdstagernes bevægelighed, etablering, udveksling af tjenesteydelser, løbende betalinger og kapitalbevægelser samt anden politik vedrørende personbevægelser på samme niveau som denne aftales
- d) bestemmelser om samarbejde på andre områder, også sådanne som eventuelt ikke er omfattet af denne aftale, navnlig på området retlige og indre anliggender.

Disse konventioner indeholder om nødvendigt bestemmelser om indførelse af de fornødne institutionelle mekanismer.

Konventionerne indgås senest to år efter denne aftales ikrafttræden. Bosnien-Hercegovinas beredvillighed til at indgå sådanne konventioner er en forudsætning for en yderligere udvikling af forbindelserne mellem Den Europæiske Union og Bosnien-Hercegovina.

Bosnien-Hercegovina indleder tilsvarende forhandlinger med de resterende lande i regionen, når disse har undertegnet en stabiliserings- og associeringsaftale.

ARTIKEL 16

Samarbejde med andre lande, der er berørt af stabiliserings- og associeringsprocessen

Bosnien-Hercegovina indgår i et regionalt samarbejde med de andre lande, der berøres af stabiliserings- og associeringsprocessen, på nogle eller alle de områder, der er omfattet af denne aftale, navnlig på områder af fælles interesse. Dette samarbejde skal altid være foreneligt med principperne og målene for denne aftale.

ARTIKEL 17

Samarbejde med andre lande, der er kandidater til at tiltræde EU, og som ikke er berørt af stabiliserings- og associeringsprocessen

1. Bosnien-Hercegovina bør befordre sit samarbejde og indgå en konvention om regionalt samarbejde med ethvert andet land, der er kandidat til tiltrædelse af EU, og som ikke er omfattet af stabiliserings- og associeringsprocessen, på alle de af denne aftale omfattede samarbejdsområder. En sådan konvention skal gradvis tilpasse forbindelserne mellem Bosnien-Hercegovina og det pågældende land til den relevante del af forbindelserne mellem Fællesskabet og dets medlemsstater og nævnte land.

2. Bosnien-Hercegovina skal inden udløbet af den i artikel 18, stk. 1, nævnte overgangsperiode med Tyrkiet, som har indgået en toldunion med Fællesskabet, på et gensidigt fordelagtigt grundlag indgå en aftale om oprettelse af et frihandelsområde i overensstemmelse med artikel XXIV i GATT 1994 og om liberalisering af etablering og udveksling af tjenesteydelser mellem dem på et niveau, der svarer til denne aftale, i overensstemmelse med artikel V i GATS.

AFSNIT IV

FRIE VAREBEVÆGELSER

ARTIKEL 18

1. Fællesskabet og Bosnien-Hercegovina opretter gradvis et frihandelsområde i en periode af en varighed på højst fem år begyndende på tidspunktet for aftalens ikrafttræden i overensstemmelse med aftalens bestemmelser og med bestemmelserne i GATT 1994 og WTO. I den sammenhæng tager de hensyn til de nedenfor fastsatte specifikke krav.

2. Den kombinerede nomenklatur anvendes til tarifiering af varer i samhandelen mellem parterne.

3. Med henblik på denne aftale omfatter told og afgifter, der har samme virkning som told, enhver form for told eller afgift, der pålægges i forbindelse med indførsel eller udførsel af en vare, herunder enhver form for tillægsafgifter i forbindelse med indførslen eller udførslen, dog ikke:

- a) afgifter, der svarer til en national skat, som pålægges i overensstemmelse med stk. 2 i artikel III i GATT fra 1994
- b) antidumping- eller udligningstold
- c) gebyrer eller afgifter, der står i rimeligt forhold til udgifterne til den tjeneste, der er ydet.

4. For hver vare skal den basistold, som de efterfølgende toldreduktioner anvendes på, og som er anført i denne aftale, være:

- a) Fællesskabets fælles toldtarif, der er indført ved Rådets forordning (EØF) nr. 2658/87¹⁾, som anvendes erga omnes på dagen for undertegnelsen af aftalen
- b) Bosnien-Hercegovinas anvendte toldtarif for 2005²⁾.

5. De nedsatte toldsats, som Bosnien-Hercegovina skal anvende, og som beregnes som fastsat i denne aftale, afrundes til nærmeste decimal efter almindelige afrundingsprincipper. Alle tal, der har mindre end 5 efter decimalkommaet, nedrundes således til det nærmeste decimaltal, og alle tal, der har mere end 5 (inklusive) efter decimalkommaet, oprundes til det nærmeste hele decimaltal.

6. Hvis der efter undertegnelsen af denne aftale anvendes toldnedsættelser på et erga omnes-grundlag, navnlig nedsættelser, som skyldes:

- a) toldforhandlinger i WTO eller
- b) Bosnien-Hercegovinas tiltrædelse af WTO eller
- c) reduktioner efter Bosnien-Hercegovinas tiltrædelse af WTO

erstatte den reducerede told basistolden, der er omhandlet i stk. 4, fra den dato, hvor reduktioner anvendes.

7. Fællesskabet og Bosnien-Hercegovina meddeler hinanden deres respektive basistoldsatser og eventuelle ændringer heraf.

KAPITEL I
INDUSTRIVARER

ARTIKEL 19

Definition

1. Bestemmelserne i dette kapitel finder anvendelse på varer med oprindelse i Fællesskabet eller Bosnien-Hercegovina, som henhører under kapitel 25 - 97 i den kombinerede nomenklatur, med undtagelse af de varer, der er opregnet i bilag I, stk. 1, nr. ii), til WTO-aftalen om landbrug.

2. Handelen mellem parterne med produkter, der er omfattet af traktaten om oprettelse af Det Europæiske Atomenergifællesskab, reguleres i overensstemmelse med denne traktats bestemmelser.

ARTIKEL 20

EF-indrømmelser for industrivarer

1. Told ved indførsel til Fællesskabet og afgifter med tilsvarende virkning på industrivarer med oprindelse i Bosnien-Hercegovina afskaffes ved denne aftales ikrafttræden.

2. Kvantitative restriktioner på indførsler til Fællesskabet og foranstaltninger med tilsvarende virkning på industrivarer med oprindelse i Bosnien-Hercegovina afskaffes ved denne aftales ikrafttræden.

ARTIKEL 21

Bosnien-Hercegovinas indrømmelser for industrivarer

1. Told ved indførsel i Bosnien-Hercegovina af andre industrivarer med oprindelse i Fællesskabet end dem, der er opført i bilag I, afskaffes ved denne aftales ikrafttræden.

2. Afgifter med samme virkning som told ved indførsel i Bosnien-Hercegovina af industrivarer med oprindelse i Fællesskabet afskaffes ved denne aftales ikrafttræden.

3. Told ved indførsel til Bosnien-Hercegovina af industrivarer med oprindelse i Fællesskabet, som er opført i bilag I (a), (b) og (c), nedsættes gradvis og afskaffes efter de tidsplaner, der er angivet i bilagene:

4. Kvantitative restriktioner ved indførsel i Bosnien-Hercegovina af industrivarer med oprindelse i Fællesskabet og foranstaltninger med tilsvarende virkning afskaffes på tidspunktet for denne aftales ikrafttræden.

ARTIKEL 22

Told og restriktioner på eksport

1. Fællesskabet og Bosnien-Hercegovina afskaffer i deres indbyrdes handel al eksporttold og alle afgifter med tilsvarende virkning ved denne aftales ikrafttræden.

2. Fællesskabet og Bosnien-Hercegovina afskaffer indbyrdes alle kvantitative restriktioner på eksport og foranstaltninger med tilsvarende virkning ved denne aftales ikrafttræden.

ARTIKEL 23

Fremskyndet nedsættelse af told

Bosnien-Hercegovina erklærer sig rede til at nedsætte sin told over for Fællesskabet hurtigere end fastsat i artikel 21, hvis den generelle økonomiske situation og forholdene i den berørte erhvervssektor tillader det.

Stabiliserings- og associeringsrådet undersøger situationen i den henseende og fremsætter relevante henstillinger.

KAPITEL II

LANDBRUG OG FISKERI

ARTIKEL 24

Definition

1. Bestemmelserne i dette kapitel gælder for handelen med landbrugsprodukter og fiskevarer med oprindelse i Fællesskabet eller Bosnien-Hercegovina.

2. Udtrykket »landbrugsprodukter og fiskevarer« betegner de produkter, der er angivet i kapitel 1-24 i den kombinerede nomenklatur, og de produkter, der er angivet i bilag I, stk. 1, nr. ii), i WTO-aftalen om landbrug.

3. Denne definition omfatter fisk og fiskevarer henhørende under kapitel 3, pos. 1604 og 1605 og under pos. 0511 91, 1902 20 10 og 2301 20 00.

ARTIKEL 25

Forarbejdede landbrugsprodukter

I protokol 1 fastsættes handelsordningen for de forarbejdede landbrugsprodukter, der er opført deri.

ARTIKEL 26

Afskaffelse af kvantitative restriktioner for landbrugsprodukter og fiskevarer

1. Fra datoen for denne aftales ikrafttræden afskaffer Fællesskabet alle kvantitative restriktioner og foranstaltninger med tilsvarende virkning ved indførsel af landbrugsprodukter og fiskevarer med oprindelse i Bosnien-Hercegovina.

2. Fra datoen for denne aftales ikrafttræden afskaffer Bosnien-Hercegovina alle kvantitative restriktioner og foranstaltninger med tilsvarende virkning ved indførsel af landbrugsprodukter og fiskevarer med oprindelse i Fællesskabet.

ARTIKEL 27

Landbrugsprodukter

1. Fra datoen for denne aftales ikrafttræden afskaffer Fællesskabet told og afgifter med tilsvarende virkning ved indførsel af landbrugsprodukter med oprindelse i Bosnien-Hercegovina, med undtagelse af produkter henhørende under pos. 0102, 0201, 0202, 1701, 1702 og 2204 i den kombinerede nomenklatur.

For produkter henhørende under kapitel 7 og 8 i den kombinerede nomenklatur, og for hvilke der i henhold til den fælles toldtarif anvendes en værditold og en specifik told, gælder afskaffelsen kun værdielementet af tolden.

2. Fra datoen for denne aftales ikrafttræden fastsætter Fællesskabet den gældende told ved indførsel i Fællesskabet af »baby beef« som defineret i bilag II og med oprindelse i Bosnien-Hercegovina til 20% af værditolden og 20% af den specifikke told som fastsat i den fælles toldtarif inden for et årligt toldkontingent på 1 500 tons slagtekrops vægt.

3. Fra datoen for denne aftales ikrafttræden anvender Fællesskabet toldfri adgang ved indførsel til Fællesskabet af produkter med oprindelse i Bosnien-Hercegovina og henhørende under pos. 1701 og 1702 i den kombinerede nomenklatur inden for et årligt toldkontingent på 12 000 tons (nettovægt).

4. Ved denne aftales ikrafttræden skal Bosnien-Hercegovina:

- a) afskaffe den gældende told ved indførsel af visse landbrugsprodukter med oprindelse i Fællesskabet, som angivet i bilag III (a)
- b) gradvis nedsætte den gældende told ved indførsel af visse landbrugsprodukter med oprindelse i Fællesskabet, som angivet i bilag III (b), III (c) og III (d), efter den tidsplan, der er angivet for hvert produkt i nævnte bilag
- c) afskaffe gældende told ved indførsel af visse landbrugsprodukter med oprindelse i Fællesskabet, som er angivet i bilag III (e) inden for de toldkontingenter, der er angivet for de pågældende produkter.

5. Protokol 7 indeholder ordningen for de deri angivne vin- og spiritusprodukter.

ARTIKEL 28

Fisk og fiskerivarer

1. Fra denne aftales ikrafttræden afskaffer Fællesskabet al told og foranstaltninger med tilsvarende virkning ved indførsel af fisk og fiskevarer med oprindelse i Bosnien-Hercegovina, undtagen dem, der er anført i bilag IV. Bestemmelserne i bilag IV gælder for de deri angivne varer.

2. Fra denne aftales ikrafttræden afskaffer Bosnien-Hercegovina al told og foranstaltninger med tilsvarende virkning ved indførsel af fisk og fiskevarer med oprindelse i Fællesskabet efter bestemmelserne i bilag V.

ARTIKEL 29

Revisionsklausul

Under hensyntagen til omfanget af handelen med landbrugsprodukter og fiskevarer mellem parterne, deres særlige følsomheder, reglerne for Fællesskabets fælles landbrugs- og fiskeripolitik, reglerne for Bosnien-Hercegovinas landbrugs- og fiskeripolitik, landbrugets og fiskeriets rolle i Bosnien-Hercegovinas økonomi, følgerne af de multilaterale handelsforhandlinger i WTO's regi og af Bosnien-Hercegovinas eventuelle tiltrædelse af WTO undersøger Fællesskabet og Bosnien-Hercegovinas i stabiliserings- og associeringsrådet senest tre år efter denne aftales ikrafttræden produkt for produkt og på et ordnet og egnet gensidigt grundlag mulighederne for at indrømme hinanden yderligere lempelser med sigte på en større liberalisering af handelen med landbrugsprodukter og fiskevarer.

ARTIKEL 30

Uanset andre bestemmelser i denne aftale, særlig artikel 39, indleder parterne, hvis importen af varer med oprindelse i den ene af de to parter, som er genstand for de i henhold til artikel 25 - 28 indrømmede lempelser, i betragtning af landbrugs- og fiskerimarkedernes særlige følsomhed giver anledning til alvorlige forstyrrelser for den anden parts markeder eller interne reguleringsmekanismer, omgående konsultationer med henblik på at finde en passende løsning. Den berørte part kan, indtil en sådan løsning foreligger, træffe sådanne egnede foranstaltninger, som den skønner nødvendige.

ARTIKEL 31

Beskyttelse af geografiske betegnelser for landbrugsprodukter, iskevarer og fødevarer undtagen vin og spiritus

1. Bosnien-Hercegovina sørger for at beskytte Fællesskabets geografiske betegnelser, som er registreret i henhold til Rådets forordning (EF) nr. 510/2006 af 20. marts 2006 om beskyttelse af geografiske betegnelser og oprindelsesbetegnelser for landbrugsprodukter og fødevarer³⁾, i overensstemmelse med betingelserne i denne artikel. Bosnien-Hercegovinas geografiske betegnelser for landbrugsprodukter og fiskevarer kan registreres i Fællesskabet på de betingelser, der er anført i nævnte forordning.

2. Bosnien-Hercegovina forbyder enhver brug på sit territorium af navne, der er beskyttede i Fællesskabet, på lignende produkter, som ikke opfylder specifikationerne i den geografiske betegnelse. Dette gælder selv i tilfælde, hvor produktets rigtige geografiske oprindelse er angivet, hvor den pågældende geografiske betegnelse er anvendt i oversættelse, hvor navnet er ledsaget af udtryk som »art«, »type«, »måde«, »efterligning«, »metode« eller lignende.

3. Bosnien-Hercegovina afviser registrering af et varemærke, hvis anvendelse svarer til de i stk. 2 anførte tilfælde.

4. Varemærker, som er registreret i Bosnien-Hercegovina eller etableret i kraft af deres brug, og hvis anvendelse svarer til de i stk. 2 anførte tilfælde, anvendes ikke længere seks år efter denne aftales ikrafttræden. Dette gælder dog ikke varemærker, som er registreret i Bosnien-Hercegovina, og varemærker, som er etableret i kraft af deres brug, og som er ejet af statsborgere i tredjelande, forudsat at de ikke er af en sådan art, at de på nogen måde kan snyde offentligheden med hensyn til produktets kvalitet, specifikation og geografiske oprindelse.

5. Enhver brug af de geografiske betegnelser, som er beskyttet i overensstemmelse med stk. 1 i denne artikel, som det udtryk, der i daglig tale anvendes som det almindelige navn for sådanne varer i Bosnien-Hercegovina, skal ophøre senest den 31. december 2013.

6. Bosnien-Hercegovina sørger for den i stk. 1 - 5 omhandlede beskyttelse såvel på eget initiativ som på anmodning af berørte parter.

KAPITEL III

FÆLLES BESTEMMELSER

ARTIKEL 32

Anvendelsesområde

Bestemmelserne i dette kapitel finder anvendelse på handelen mellem parterne med alle varer, medmindre andet er fastsat i dette kapitel eller i protokol 1.

ARTIKEL 33

Udvidede indrømmelser

Bestemmelserne i dette afsnit forhindrer på ingen måde nogen af parterne i ensidigt at træffe gunstigere foranstaltninger.

ARTIKEL 34

Standstill

1. Fra datoen for denne aftales ikrafttræden må der ikke indføres ny told ved indførsel eller udførsel eller afgifter med tilsvarende virkning, ej heller må allerede gældende told eller afgifter forhøjes i samhandelen mellem Fællesskabet og Bosnien-Hercegovina.

2. Fra datoen for denne aftales ikrafttræden må der ikke indføres nye kvantitative restriktioner ved indførsel eller udførsel eller foranstaltninger med tilsvarende virkning, ej heller må allerede gældende foranstaltninger gøres mere restriktive i samhandelen mellem Fællesskabet og Bosnien-Hercegovina.

3. Uden at dette berører lempelserne i henhold til artikel 25- 28 må bestemmelserne i denne artikels stk. 1 og 2 på ingen måde medføre nogen begrænsning af Bosnien-Hercegovinas og Fællesskabets respektive landbrugs- og fiskeripolitik eller af vedtagelsen af foranstaltninger i henhold til disse politikker, for så vidt den i bilag III, IV og V og i protokol 1 vedtagne importordning ikke berøres.

ARTIKEL 35

Forbud mod afgiftsdiskrimination

1. Fællesskabet og Bosnien-Hercegovina afstår fra og afskaffer enhver eksisterende foranstaltning eller praksis af intern fiskal art, der direkte eller indirekte bevirker en forskelsbehandling mellem varer fra den ene part og lignende varer med oprindelse på den anden parts område.

2. Varer, der udføres til en parts område, må ikke begunstiges med godtgørelse af en intern indirekte afgift, der er højere end den indirekte afgift, de pålægges.

ARTIKEL 36

Finanstold

Bestemmelserne om afskaffelse af importtold finder også anvendelse på finanstold.

ARTIKEL 37

Toldunioner, frihandelsområder, grænsehandelsordninger

1. Denne aftale er ikke til hinder for opretholdelsen eller oprettelsen af toldunioner, frihandelsområder eller grænsehandelsordninger, for så vidt som de ikke medfører ændring af den samhandelsordning, der er fastlagt ved denne aftale.

2. I den i artikel 18 nævnte overgangsperiode berører denne aftale ikke gennemførelsen af den specifikke præferenceordning for varebevægelserne, som enten er nedfældet i grænseaftaler, der tidligere er indgået mellem en eller flere medlemsstater og Bosnien-Hercegovina, eller som følger af de bilaterale aftaler, der er omhandlet i afsnit III, og som Bosnien-Hercegovina har indgået for at fremme den regionale handel.

3. Der finder konsultationer sted mellem parterne i stabiliserings- og associeringsrådet om de aftaler, der er omtalt i denne artikels stk. 1 og 2, og på anmodning om andre vigtige spørgsmål vedrørende deres respektive handelspolitik over for tredjelande. I tilfælde af, at et tredjeland tiltræder Den Europæiske Union, skal der i særdeleshed afholdes sådanne konsultationer for at sikre, at der tages hensyn til Fællesskabets og Bosnien-Hercegovinas gensidige interesser som fastlagt i denne aftale.

ARTIKEL 38

Dumping og subsidier

1. Ingen af denne aftales bestemmelser er til hinder for, at parterne træffer handelsbeskyttelsesforanstaltninger i overensstemmelse med denne artikels stk. 2 og artikel 39.

2. Hvis en af parterne konstaterer, at der finder dumping og/eller udligningsberettiget subsidiering sted i samhandelen med den anden part, kan den pågældende part træffe passende foranstaltninger over for denne praksis i overensstemmelse med WTO-aftalen om anvendelsen af artikel VI i GATT 1994 og WTO-aftalen om subsidier og udligningsforanstaltninger og egen relevante interne lovgivning.

ARTIKEL 39

Generel beskyttelsesklause

1. Bestemmelserne i artikel XIX i GATT 1994 og WTO-aftalen om beskyttelsesforanstaltninger finder anvendelse mellem parterne.

2. Uanset stk. 1 kan den importerende part, når en vare fra en part indføres på den anden parts område i så store mængder og på sådanne vilkår, at der forvoldes eller opstår trussel om:

- a) væsentlig skade for indenlandske producenter af samme eller direkte konkurrerende varer på den importerende parts område, eller
- b) alvorlige forstyrrelser i en økonomisk sektor eller vanskeligheder, der kan medføre en alvorlig forringelse af den økonomiske situation i en region i den importerende part,

træffe passende bilaterale foranstaltninger på de betingelser og ifølge de procedurer, der er fastsat i denne artikel.

3. Bilaterale beskyttelsesforanstaltninger mod indførsler fra den anden part må ikke være mere vidtrækkende, end hvad der er nødvendigt for at afhjælpe de problemer, som defineret i stk. 2, der er opstået som følge af aftalen. De beskyttelsesforanstaltninger, der vedtages, bør bestå af en suspension i forhøjelsen eller nedsættelsen af de præferencemargener, der indrømmes i henhold til denne aftale for den pågældende vare, op til et maksimumloft svarende til den basistold, der er omhandlet i artikel 18, stk. 4, litra a) og b), og stk. 6 for samme vare. Sådanne foranstaltninger skal omfatte klare elementer, der gradvis fører til, at de afskaffes senest ved udløbet af den fastsatte periode, og de kan ikke træffes for en periode på over to år.

Under meget ekstraordinære omstændigheder kan foranstaltningerne forlænges i yderligere en periode på højst to år. Der må ikke anvendes bilaterale beskyttelsesforanstaltninger ved indførsel af en vare, som tidligere har været genstand for en sådan foranstaltning, i en periode på mindst fire år efter foranstaltningens udløb.

4. I de i denne artikel omhandlede tilfælde giver Fællesskabet eller Bosnien-Hercegovina, før de træffer de heri fastsatte foranstaltninger, eller hurtigst muligt i de tilfælde, der omfattes af stk. 5, litra b), stabiliserings- og associeringsrådet alle de oplysninger, der er nødvendige for en omhyggelig undersøgelse af situationen, med henblik på at nå til en løsning, der er acceptabel for begge parter.

5. Ved gennemførelsen af stk. 1- 4, gælder følgende bestemmelser:

- a) problemer, der opstår som følge af den i denne artikel omhandlede situation, indbringes for stabiliserings- og associeringsrådet til undersøgelse, som kan træffe alle nødvendige afgørelser til at afhjælpe dem.

Hvis stabiliserings- og associeringsrådet eller den eksporterende part ikke har truffet nogen afgørelse til at gøre en ende på problemet, eller der ikke er fundet nogen tilfredsstillende løsning inden 30 dage efter, at stabiliserings- og associeringsrådet har fået forelagt sagen, kan den importerende part træffe passende foranstaltninger til at afhjælpe problemet i overensstemmelse med denne artikel. Foranstaltninger, der medfører færrest forstyrrelser i de i denne aftale fastlagte ordningers funktion, skal foretrækkes. Beskyttelsesforanstaltninger efter artikel XIX i GATT 1994 og WTO-aftalen om beskyttelsesforanstaltninger skal bevare det præferenceniveau/den præferencemargen, der indrømmes i henhold til denne aftale.

- b) når ekstraordinære og kritiske omstændigheder, der nødvendiggør et øjeblikkeligt indgreb, udelukker forudgående information eller undersøgelse, kan den berørte part i de situationer, der er omhandlet i denne artikel, øjeblikkeligt indføre midlertidige foranstaltninger, som er nødvendige for at afhjælpe situationen, og den underretter straks den anden part herom.

Beskyttelsesforanstaltningerne meddeles straks stabiliserings- og associeringsrådet og er dér genstand for periodiske drøftelser, navnlig med henblik på at fastsætte en tidsplan for deres afskaffelse, så snart omstændighederne tillader det.

6. Undergiver Fællesskabet eller Bosnien-Hercegovina indførslen af varer, som vil kunne medføre de vanskeligheder, der henvises til i denne artikel, en administrativ procedure med henblik på hurtigt at skaffe oplysninger om udviklingen i samhandelsmønstret, underretter det den anden part herom.

ARTIKEL 40

Knaphedsklausul

1. Hvis overholdelse af bestemmelserne i dette afsnit fører til:

- a) alvorlig knaphed eller trussel om alvorlig knaphed på levnedsmidler eller andre varer af væsentlig betydning for den eksporterende part, eller
- b) genudførelse til et tredjeland af en vare, for hvilken den eksporterende part anvender kvantitative eksportrestriktioner, eksportafgifter eller foranstaltninger eller afgifter med tilsvarende virkning, eller hvis de ovenfor nævnte situationer giver eller kan give anledning til større vanskeligheder for den eksporterende part,

kan denne part træffe passende foranstaltninger på de betingelser og ifølge de procedurer, der er fastsat i denne artikel.

2. Foranstaltninger, der medfører færrest forstyrrelser i de i denne aftale fastlagte ordningers funktion, skal foretrækkes. Foranstaltningerne må ikke anvendes på en sådan måde, at de bliver redskab for vilkårlig eller uberettiget forskelsbehandling, hvor samme forhold råder, eller bliver en skjult begrænsning af handelen, og de ophæves, når omstændighederne ikke længere berettiger, at de opretholdes.

3. Fællesskabet eller Bosnien-Hercegovina giver, før de træffer de foranstaltninger, der er fastsat i stk. 1, eller hurtigst muligt i de tilfælde, der er omfattet af stk. 4, stabiliserings- og associeringsrådet alle relevante oplysninger med henblik på at nå til en løsning, der er acceptabel for begge parter. Parterne kan i stabiliserings- og associeringsrådet enes om andre midler til at bringe vanskelighederne til ophør. Er der ikke nået til enighed inden 30 dage efter, at sagen er indbragt for stabiliserings- og associeringsrådet, kan den eksporterende part anvende foranstaltninger i medfør af denne artikel på udførelsen af den pågældende vare.

4. Når ekstraordinære og kritiske omstændigheder, der nødvendiggør et øjeblikkeligt indgreb, udelukker forudgående information eller undersøgelse, kan Fællesskabet eller Bosnien-Hercegovina, alt efter hvem der er berørt, øjeblikkeligt indføre forebyggende foranstaltninger, som er nødvendige for at afhjælpe situationen, og underretter straks den anden part herom.

5. Alle foranstaltninger, der anvendes i medfør af denne artikel, meddeles straks stabiliserings- og associeringsrådet og er dér genstand for periodiske drøftelser, navnlig med henblik på at fastsætte en tidsplan for deres afskaffelse, så snart omstændighederne tillader det.

ARTIKEL 41

Statsmonopoler

Bosnien-Hercegovina tilpasser gradvis eventuelle statslige handelsmonopoler, således at der ved aftalens ikrafttræden ikke består nogen forskelsbehandling af statsborgere i medlemsstaterne og i Bosnien-Hercegovina med hensyn til forsynings- og afsætningsvilkår.

ARTIKEL 42

Oprindelsesregler

Medmindre andet er fastsat i denne aftale, gælder oprindelsesreglerne i protokol 2 ved anvendelsen af denne aftales bestemmelser.

ARTIKEL 43

Tilladte restriktioner

Denne aftale er ikke til hinder for sådanne forbud eller restriktioner vedrørende indførsel, udførsel eller varer i transit, som er begrundet i hensynet til den offentlige sædelighed, den offentlige orden eller den offentlige sikkerhed, beskyttelse af menneskers og dyrs liv og sundhed, beskyttelse af planter, beskyttelse af nationale skatte af kunstnerisk, historisk eller arkæologisk værdi eller beskyttelse af intellektuel, industriel og kommerciel ejendomsret eller bestemmelser vedrørende guld og sølv. Sådanne forbud eller restriktioner må dog ikke udgøre et middel til vilkårlig forskelsbehandling eller en skjult begrænsning af samhandelen mellem parterne.

ARTIKEL 44

Manglende administrativt samarbejde

1. Parterne er enige om, at administrativt samarbejde er af afgørende betydning for gennemførelsen af og kontrollen med den præferencebehandling, der indrømmes i henhold til dette afsnit, og de understreger, at de er fast besluttet på at bekæmpe uregelmæssigheder og svig i toldspørgsmål og beslægtede anliggender.

2. Har en part på grundlag af objektive oplysninger konstateret manglende administrativt samarbejde og/eller uregelmæssigheder eller svig i forbindelse med dette afsnit, kan denne part i henhold til denne artikel midlertidigt suspendere den relevante præferencebehandling af den eller de pågældende varer.

3. I dette bilag forstås ved manglende administrativt samarbejde bl.a.:

- a) gentagen overtrædelse af forpligtelsen til at kontrollere varens eller varernes oprindelsesstatus
- b) gentagne afslag på eller unødigt forsinkelse med at foretage og/eller give meddelelse om resultaterne af efterfølgende kontrol med oprindelsesbeviset
- c) gentagne afslag på eller unødigt forsinkelse med at få tilladelse til at udføre opgaver som led i det administrative samarbejde for at kontrollere, om dokumenter eller oplysninger, der har betydning for at indrømme den pågældende præferencebehandling, er ægte eller korrekte.

I denne artikels forstand kan der bl.a. være tale om konstatering af uregelmæssigheder eller svig, hvis der sker en hurtig og ikke tilstrækkeligt begrundet stigning i vareimporten til et niveau, der overskrider den anden parts sædvanlige produktions- og eksportkapacitet, og der foreligger objektive oplysninger om uregelmæssigheder eller svig.

4. Præferencebehandlingen kan midlertidigt suspenderes på følgende betingelser:

- a) den part, der på grundlag af objektive oplysninger har konstateret, at der foreligger manglende administrativt samarbejde og/eller uregelmæssigheder eller svig, giver uden unødigt forsinkelse stabiliserings- og associeringsudvalget meddelelse herom sammen med de objektive oplysninger og indleder på grundlag af alle relevante oplysninger og objektive konstateringer konsultationer i stabiliserings- og associeringsudvalget med henblik på at nå frem til en løsning, der er acceptabel for begge parter.
- b) har parterne indledt konsultationer i Stabiliserings- og Associeringsudvalget, jf. ovenfor, og er de ikke nået frem til en acceptabel løsning senest tre måneder efter meddelelsen, kan den berørte part midlertidigt suspendere den relevante præferencebehandling af den eller de pågældende varer. En midlertidig suspension skal uden unødigt forsinkelse meddeles stabiliserings- og associeringsudvalget.
- c) midlertidige suspensioner i henhold til denne artikel skal begrænses til, hvad der er nødvendigt for at beskytte den berørte parts finansielle interesser. Suspensionerne må højst vare i seks måneder, dog med mulighed for fornyelse. Stabiliserings- og associeringsudvalget underrettes straks efter vedtagelsen om midlertidige suspensioner. Disse skal med regelmæssige mellemrum behandles i

stabiliserings- og associeringsudvalget, navnlig med henblik på at de bringes til ophør, så snart betingelserne for deres anvendelse ikke længere er til stede.

5. Samtidig med at der gives meddelelse til stabiliserings- og associeringsudvalget i henhold til denne artikels stk. 4, litra a), bør den pågældende part offentliggøre en meddelelse til importører i sin officielle tidende. Det bør af meddelelsen til importørerne fremgå, at det på grundlag af objektive oplysninger findes godtgjort, at der for den pågældende vare foreligger manglende administrativt samarbejde og/eller uregelmæssigheder eller svig.

ARTIKEL 45

Finansielt ansvar

Såfremt de kompetente myndigheder begår fejl i forvaltningen af præferenceordningen for eksport og særlig i anvendelsen af bestemmelserne i den til denne aftale knyttede protokol 2, og den pågældende fejl får følger med hensyn til importafgifter, kan den part, der står over for disse følger, anmode stabiliserings- og associeringsrådet om at undersøge mulighederne for indførelse af alle passende foranstaltninger til løsning af problemet.

ARTIKEL 46

Denne aftale berører ikke anvendelsen af fællesskabsretten på De Kanariske Øer.

AFSNIT V

ARBEJDSKRAFTENS BEVÆGELIGHED, ETABLERING, TJENESTEYDELSER OG KAPITALBEVÆGELSER

KAPITEL I

ARBEJDSKRAFTENS BEVÆGELIGHED

ARTIKEL 47

1. På de betingelser og efter de retningslinjer, der gælder i hver af medlemsstaterne:

- a) behandles arbejdstagere, der er statsborgere i Bosnien-Hercegovina, og som er lovligt beskæftiget på en medlemsstats område, på lige fod med medlemsstatens egne statsborgere uden nogen i nationaliteten begrundet forskelsbehandling, for så vidt angår arbejdsvilkår, aflønning eller afskedigelse
- b) har den lovligt bosiddende ægtefælle og børn af en på en medlemsstats område lovligt beskæftiget arbejdstager, med undtagelse af sæsonarbejdere og arbejdstagere, der er omfattet af bilaterale aftaler som omhandlet i artikel 48, medmindre andet er fastsat ved sådanne aftaler, adgang til denne medlemsstats arbejdsmarked i det tidsrum, hvor denne arbejdstager har arbejdstilladelse.

2. Bosnien-Hercegovina indrømmer arbejdstagere, som er statsborgere i en medlemsstat og lovligt beskæftiget på Bosnien-Hercegovinas område, samt deres ægtefæller og børn, som lovligt er bosiddende på dets område, den i stk. 1 omhandlede behandling på de betingelser og efter de retningslinjer, der gælder i Bosnien-Hercegovina.

ARTIKEL 48

1. Under hensyntagen til arbejdsmarkedssituationen i medlemsstaterne og til deres gældende lovgivning og regler vedrørende arbejdstagernes mobilitet:

- a) bør de bestående muligheder for adgang til beskæftigelse for bosniske arbejdstagere, som medlemsstaterne indrømmer i henhold til bilaterale aftaler, opretholdes og om muligt forbedres
- b) overvejer de øvrige medlemsstater velvilligt muligheden for at indgå lignende aftaler.

2. Stabiliserings- og associeringsrådet undersøger efter tre år andre forbedringer, herunder mulighed for adgang til erhvervsuddannelse i overensstemmelse med gældende regler og procedurer i medlemsstaterne og under hensyntagen til arbejdsmarkedssituationen i medlemsstaterne og i Fællesskabet.

ARTIKEL 49

1. Der skal vedtages bestemmelser med henblik på en koordinering af de sociale sikringssystemer for arbejdstagere, der er statsborgere i Bosnien-Hercegovina, og som er lovligt beskæftiget i en medlemsstat, og for deres familiemedlemmer, som er lovligt bosiddende dér. Stabiliserings- og associeringsrådet træffer en afgørelse om indførelse af følgende bestemmelser, som dog ikke må påvirke rettigheder og forpligtelser i henhold til bilaterale aftaler, hvorved der indrømmes en mere favorabel behandling:

- a) alle tidsrum, i hvilke sådanne arbejdstagere har været forsikret eller beskæftiget eller har haft ophold i de forskellige medlemsstater, sammenlægges for så vidt angår pension og andre ydelser, der udbetales på grund af alderdom, invaliditet og dødsfald, samt lægehjælp for sådanne arbejdstagere og deres familiemedlemmer
- b) alle pensioner og andre ydelser, der udbetales på grund af alderdom, dødsfald, arbejdsulykke eller erhvervssygdom eller invaliditet som følge heraf, undtagen bidragsfrie ydelser, skal frit kunne overføres til den sats, der anvendes efter lovgivningen i debitor-medlemsstaten eller -medlemsstaterne
- c) de pågældende arbejdstagere modtager familieydelse for medlemmerne af deres familie som defineret ovenfor.

2. Bosnien-Hercegovina indrømmer arbejdstagere, som er statsborgere i en medlemsstat, og som er lovligt beskæftiget på dets område, samt deres familiemedlemmer, som er lovligt bosiddende dér, en behandling svarende til den, der er omhandlet i stk. 1, litra b) og c).

KAPITEL II

ETABLERING

ARTIKEL 50

Definition

I denne aftale forstås ved:

- a) henholdsvis »fællesskabsvirksomhed« og »bosnisk virksomhed«: en virksomhed, som er oprettet i overensstemmelse med henholdsvis en medlemsstats og Bosnien-Hercegovinas lovgivning, og hvis vedtægtsmæssige hjemsted, hovedkontor eller hovedvirksomhed er beliggende på henholdsvis Fællesskabets og Bosnien-Hercegovinas område. Har en virksomhed, der er oprettet i overensstemmelse med henholdsvis en medlemsstats eller Bosnien-Hercegovinas lovgivning, alene sit vedtægtsmæssige hjemsted på henholdsvis Fællesskabets eller Bosnien-Hercegovinas område, betragtes den dog som henholdsvis en fællesskabsvirksomhed eller en bosnisk virksomhed, hvis dens aktiviteter har en faktisk og vedvarende forbindelse til økonomien i henholdsvis en af medlemsstaterne eller Bosnien-Hercegovina
- b) »datterselskab« af en virksomhed: en virksomhed, som faktisk kontrolleres af en anden virksomhed
- c) »filial« af en virksomhed: et forretningssted, der ikke har status som juridisk person, men som forekommer at have permanent karakter, f.eks. i form af en underafdeling af et moderselskab, som har en ledelse og er materielt udstyret til at indgå forretningsaftaler med tredjemand, så denne, selv om vedkommende er vidende om, at der om nødvendigt vil være en retlig tilknytning til moderselskabet, hvis hovedkontor befinder sig i udlandet, ikke behøver at forhandle direkte med dette moderselskab, men kan indgå forretninger på det forretningssted, som udgør underafdelingen
- d) »etablering«:

- i) hvad angår statsborgere, retten til at indlede og udøve selvstændig erhvervsvirksomhed samt til at oprette foretagender, herunder virksomheder, som de faktisk kontrollerer. Statsborgere må i deres selvstændige erhvervsvirksomhed eller forretningsvirksomhed ikke søge eller tage beskæftigelse på arbejdsmarkedet og kan ikke opnå nogen ret til adgang til den anden parts arbejdsmarked. Bestemmelserne i dette kapitel finder ikke anvendelse på personer, der ikke udelukkende udøver selvstændig erhvervsvirksomhed
 - ii) hvad angår fællesskabsvirksomheder eller bosniske virksomheder, retten til at indlede og udøve erhvervsvirksomhed ved oprettelse af datterselskaber og filialer i henholdsvis Bosnien-Hercegovina og Fællesskabet
 - e) »drift«: udøvelse af erhvervsvirksomhed
 - f) »erhvervsvirksomhed«: i princippet virksomhed inden for industri, handel og liberale erhverv samt håndværk
 - g) »fællesskabsstatsborgere« og »statsborgere i Bosnien-Hercegovina«: fysiske personer, der er statsborgere i henholdsvis en medlemsstat eller Bosnien-Hercegovina
- for så vidt angår international søtransport, herunder intermodale transportforløb, der indbefatter en sørejse, finder bestemmelserne i dette kapitel og kapitel III også anvendelse på EF-statsborgere eller Bosnien-Hercegovina, der er etableret uden for Fællesskabet eller Bosnien-Hercegovina, og rederier, der er etableret uden for Fællesskabet eller Bosnien-Hercegovina, og som kontrolleres af EF-statsborgere eller statsborgere i Bosnien-Hercegovina, såfremt deres skibe er registreret i den pågældende medlemsstat eller Bosnien-Hercegovina i overensstemmelse med deres respektive lovgivninger
- h) »finansielle tjenester«: de aktiviteter, der er beskrevet i bilag VI. Stabiliserings- og associeringsrådet kan udvide eller ændre nævnte bilags anvendelsesområde.

ARTIKEL 51

1. Bosnien-Hercegovina letter etableringen af virksomheders drift på sit område for fællesskabsvirksomheder og -statsborgere. Med henblik herpå skal Bosnien-Hercegovina ved aftalens ikrafttræden

- a) i forbindelse med fællesskabsvirksomheders etablering på Bosnien-Hercegovinas område indrømme disse en behandling, der ikke er mindre gunstig end den, det indrømmer egne virksomheder eller tredjelandes virksomheder, alt efter hvilken er den mest fordelagtige, og
- b) hvad angår fællesskabsvirksomheders datterselskaber og filialer i drift i Bosnien-Hercegovina, når de først er etableret, indrømme en behandling, der ikke er mindre gunstig end den, det indrømmer egne virksomheder og datterselskaber og filialer af tredjelandes virksomheder, alt efter hvilken er den mest fordelagtige.

2. Fællesskabet og dets medlemsstater indrømmer ved denne aftales ikrafttræden:

- a) hvad angår bosniske virksomheders etablering, en behandling, der ikke er mindre fordelagtig end den, medlemsstaterne indrømmer egne virksomheder eller tredjelandes virksomheder, afhængigt af, hvilken er den mest fordelagtige
- b) hvad angår drift af datterselskaber og filialer af bosniske virksomheder etableret på deres område, en behandling, der ikke er mindre gunstig end den, medlemsstaterne indrømmer egne virksomheder og filialer eller datterselskaber og filialer af tredjelandes virksomheder etableret på deres område, alt efter hvilken er den mest fordelagtige.

3. Parterne må ikke indføre nye forskrifter eller foranstaltninger, som medfører forskelsbehandling, for så vidt angår en anden parts virksomheders etablering på deres område eller deres drift, når de først er etableret, sammenlignet med egne virksomheder.

4. Fire år efter denne aftales ikrafttræden fastlægger stabiliserings- og associeringsrådet de nærmere bestemmelser for en udvidelse af ovennævnte bestemmelser til også at gælde for begge fællesskabsstats-

borgeres og Bosnien-Hercegovinas statsborgeres etablering med henblik på udøvelse af selvstændig erhvervsvirksomhed.

5. Uanset denne artikels bestemmelser:

- a) har datterselskaber og filialer af fællesskabsvirksomheder fra denne aftales ikrafttræden ret til at benytte og leje fast ejendom i Bosnien-Hercegovina
- b) har datterselskaber og filialer af fællesskabsvirksomheder desuden samme ret til fra aftalens ikrafttræden at erhverve og udøve ejendomsret til fast ejendom på lige fod med bosniske virksomheder, og hvad angår offentlige goder/goder af fælles interesse samme rettigheder som bosniske virksomheder, når disse rettigheder er nødvendige af hensyn til udøvelsen af den erhvervsvirksomhed, med henblik på hvilken de er etableret. Dette nummer berører dog ikke artikel 63.
- c) Fire år efter denne aftales ikrafttræden undersøger stabiliserings- og associeringsrådet muligheden af at udvide de i litra b) nævnte rettigheder til at gælde for filialer af fællesskabsvirksomheder.

ARTIKEL 52

1. Med forbehold af bestemmelserne i artikel 51 og med undtagelse af de i bilag VI beskrevne finansielle tjenesteydelser kan hver af parterne regulere virksomheders og statsborgeres etablering og aktiviteter på sit område, for så vidt denne regulering ikke medfører nogen forskelsbehandling af den anden parts virksomheder og statsborgere i forhold til egne virksomheder og statsborgere.

2. Uanset alle andre bestemmelser i denne aftale må en part med hensyn til finansielle tjenesteydelser ikke forhindres i at træffe foranstaltninger af forsigtighedshensyn, herunder til beskyttelse af investorer, indskydere, policeindehavere eller personer, som en leverandør af finansielle tjenesteydelser skylder en »fiduciary duty« (tillidsforpligtelse), eller for at sikre finanssystemets integritet og stabilitet. Sådanne foranstaltninger må af parterne ikke benyttes som et middel til at omgå deres forpligtelser i henhold til denne aftale.

3. Intet i denne aftale skal fortolkes således, at en part tvinges til at videregive oplysninger om enkeltkunders forhold og regnskaber eller fortrolige eller retsbeskyttede oplysninger, som er i offentlige organers besiddelse.

ARTIKEL 53

1. Medmindre andet er fastsat i den multilaterale aftale om oprettelse af et fælles europæisk luftfartsområde⁴⁾ (i det følgende benævnt »ECAA«), finder bestemmelserne i dette kapitel ikke anvendelse på lufttransport, transport ad indre vandveje og søtransport i form af cabotage.

2. Stabiliserings- og associeringsrådet kan rette henstillinger med henblik på at forbedre betingelserne for etablering og drift af virksomhed på de i stk. 1 nævnte områder.

ARTIKEL 54

1. Bestemmelserne i artikel 51 og 52 udelukker ikke, at en part kan anvende særlige regler vedrørende etablering og drift på sit område af filialer af virksomheder fra den anden part, der ikke er oprettet i henhold til lovgivningen på den første parts område, hvis disse regler er begrundet i retlige eller tekniske forskelle mellem sådanne filialer sammenlignet med filialer af virksomheder, der er oprettet i henhold til lovgivningen på dens område, eller hvad angår finansielle tjenesteydelser, hvis de er begrundet i forsigtighedshensyn.

2. Forskelsbehandlingen må ikke gå ud over, hvad der er strengt nødvendigt som følge af sådanne retlige eller tekniske forskelle, eller, hvad angår finansielle tjenesteydelser, af forsigtighedshensyn.

ARTIKEL 55

For at lette fællesskabsstatsborgeres og bosniske statsborgeres adgang til at optage og udøve reguleret erhvervsvirksomhed i henholdsvis Bosnien-Hercegovina og Fællesskabet undersøger stabiliserings- og associeringsrådet, hvilke skridt der skal tages for at sikre gensidig anerkendelse af kvalifikationsbeviser. Det kan træffe alle nødvendige foranstaltninger med henblik herpå.

ARTIKEL 56

1. En fællesskabsvirksomhed, der er etableret i Bosnien-Hercegovina, eller en bosnisk virksomhed, der er etableret i Fællesskabet, har ret til i overensstemmelse med gældende lovgivning i etableringsværtslandet på henholdsvis Bosnien-Hercegovinas og Fællesskabets område at beskæftige eller at lade sine datterselskaber eller filialer beskæftige ansatte, som er statsborgere i henholdsvis Fællesskabets medlemsstater og Bosnien-Hercegovina, forudsat at det drejer sig om nøglepersonale som defineret i stk. 2, og at de pågældende udelukkende beskæftiges af virksomheder, datterselskaber eller filialer. Opholds- og arbejdstilladelserne for sådant personale gælder kun for tidsrummet for sådan beskæftigelse.

2. Som nøglepersonale i ovennævnte virksomheder, i det følgende benævnt »organisationer«, betragtes »virksomhedsinternt udstationerede«, som defineret i dette stykkes litra c), inden for følgende kategorier, forudsat at organisationen er en juridisk person, og at de pågældende har været beskæftiget i den eller været partnere i den (på anden måde end som majoritetsaktionærer) i mindst det år, der går umiddelbart forud for en sådan udstationering:

- a) personer i en overordnet stilling i en organisation, som primært forestår ledelsen af foretagendet, og som i generel tilsyns- og ledelsesmæssig henseende først og fremmest sorterer under virksomhedens bestyrelse eller aktionærer eller tilsvarende, herunder personer:
 - i) der leder foretagendet eller en afdeling eller underafdeling af det
 - ii) der fører tilsyn og kontrol med andre tilsyns-, fag- eller ledelsesmedarbejderes arbejde
 - iii) der personligt har beføjelser til at ansætte og afskedige eller anbefale ansættelse og afskedigelse eller andre personale-dispositioner
- b) personer, der er beskæftiget i en organisation, og som besidder en ekspertviden af afgørende betydning for foretagendets service, forskningsudstyr, teknikker eller ledelse. I bedømmelsen af en sådan viden kan der ud over den for foretagendet specifikke viden indgå et højt kvalifikationsniveau med hensyn til en type arbejde eller aktivitet, der kræver specifik teknisk viden, herunder medlemskab af en anerkendt faggruppe
- c) ved en »virksomhedsinternt udstationeret« forstås en fysisk person, der arbejder i en organisation på en parts område, og som i forbindelse med udøvelse af erhvervsvirksomhed midlertidigt overflyttes til den anden parts område; den pågældende organisation skal have sin hovedvirksomhed på en parts område, og overflytningen skal ske til et under denne organisation hørende foretagende (filial, datterselskab), der reelt udøver tilsvarende erhvervsvirksomhed på den anden parts område.

3. Bosniske statsborgeres og fællesskabsstatsborgeres indrejse til og midlertidige ophold på henholdsvis Fællesskabets og Bosnien-Hercegovinas område tillades, når disse virksomhedsrepræsentanter er personer i overordnede stillinger i en virksomhed, jf. stk. 2, litra a), og er ansvarlige for oprettelse af et datterselskab eller en filial af en bosnisk virksomhed på Fællesskabets område eller af et datterselskab eller en filial af en fællesskabsvirksomhed på Bosnien-Hercegovinas område, når:

- a) disse repræsentanter ikke er inddraget i direkte salg eller levering af tjenesteydelser, når de ikke modtager betaling fra en kilde i etableringsværtslandet, og
- b) virksomheden har sin hovedvirksomhed uden for henholdsvis Fællesskabet eller Bosnien-Hercegovina og ikke har andre repræsentanter, kontorer, filialer eller datterselskaber i henholdsvis den pågældende medlemsstat og Bosnien-Hercegovina.

KAPITEL III

LEVERING AF TJENESTEYDELSER

ARTIKEL 57

1. Fællesskabet og Bosnien-Hercegovina forpligter sig til i overensstemmelse med følgende bestemmelser gradvis at tillade levering af tjenesteydelser foretaget af fællesskabsvirksomheder eller -statsborgere eller bosniske virksomheder eller statsborgere, som er etableret hos en anden part end den, hvor modtageren af den pågældende ydelse er bosat.

2. I takt med den i stk. 1 omhandlede liberaliseringsproces tillader parterne midlertidig bevægelsesfrihed for fysiske personer, som leverer tjenesteydelser, eller som er beskæftiget hos en leverandør af tjenesteydelser som nøglepersonale, som defineret i artikel 56, stk. 2, herunder fysiske personer, som repræsenterer en fællesskabsvirksomhed eller -statsborger eller en bosnisk virksomhed eller statsborger, og som søger midlertidig adgang med henblik på at forhandle om salg af tjenesteydelser eller indgåelse af aftaler om salg af tjenesteydelser for den pågældende leverandør af tjenesteydelser, når sådanne repræsentanter ikke er inddraget i direkte salg til offentligheden og ikke selv leverer tjenesteydelser.

3. Fire år efter denne aftales ikrafttræden træffer stabiliserings- og associeringsrådet alle nødvendige foranstaltninger til gradvis gennemførelse af bestemmelserne i denne artikels stk. 1. Der tages hensyn til, hvilket fremskridt parterne har gjort med lovgivningstilnærmelse.

ARTIKEL 58

1. Parterne træffer ikke nogen foranstaltninger eller iværksætter nogen aktioner, som set i sammenligning med situationen på dagen forud for denne aftales ikrafttræden gør betingelserne for levering af tjenesteydelser betydeligt mere restriktive for fællesskabsvirksomheder og -statsborgere eller bosniske virksomheder og statsborgere, som er etableret hos en anden part end den, hvor modtageren af den pågældende ydelse er bosat.

2. Hvis en part skønner, at foranstaltninger truffet af den anden part siden denne aftales ikrafttræden fører til en situation, der er væsentligt mere restriktiv, hvad angår levering af tjenesteydelser, sammenlignet med situationen på tidspunktet for aftalens ikrafttræden, kan førstnævnte part anmode den anden part om, at der indledes konsultationer.

ARTIKEL 59

Med hensyn til udveksling af transporttjenesteydelser mellem Fællesskabet og Bosnien-Hercegovina gælder følgende bestemmelser:

1. Med hensyn til landtransport fastsætter protokol 3 de gældende regler for forholdet mellem parterne for navnlig at sikre uindskrænket transittrafik ad landevej gennem Bosnien-Hercegovina og Fællesskabet som helhed, en effektiv anvendelse af princippet om ikke-forskelsbehandling og en gradvis harmonisering af den bosniske transportlovgivning med Fællesskabets.

2. Med hensyn til international søtransport forpligter parterne sig til effektivt at anvende princippet om uhindret adgang til internationale markeder og trafik på et kommercielt grundlag og at overholde internationale og europæiske forpligtelser vedrørende sikkerheds- og miljøstandarder.

Parterne bekræfter, at de tilslutter sig princippet om fri konkurrence som et væsentligt træk ved international søtransport.

3. Ved anvendelsen af principperne i stk. 2:

a) må parterne ikke indføre lastfordelingsklausuler i fremtidige bilaterale aftaler med tredjelande

- b) afskaffer parterne ved denne aftales ikrafttræden alle ensidige foranstaltninger og administrative, tekniske og andre hindringer, som vil kunne få en restriktiv eller diskriminerende indvirkning på den frie udveksling af tjenesteydelser inden for international søtransport
- c) indrømmer hver af parterne bl.a. skibe, der drives af statsborgere eller virksomheder fra den anden part, en behandling, der ikke er mindre gunstig end den, de indrømmer egne skibe, hvad angår adgang til havne, der er åbne for international handel, brug af infrastruktur og søfartshjælpetjenester i havnene samt dermed forbundne gebyrer og afgifter, toldfaciliteter og tildeling af liggeplads og laste- og lossefaciliteter.

4. Med henblik på at sikre en koordineret udvikling og en gradvis liberalisering af transporten mellem parterne, afpasset efter deres gensidige handelsbehov, vil betingelserne for gensidig markedsadgang inden for lufttransport blive behandlet i ECAA.

5. Forud for indgåelsen af ECAA træffer parterne ingen foranstaltninger, som er mere restriktive eller diskriminerende set i forhold til situationen før denne aftales ikrafttræden.

6. Bosnien-Hercegovina tilpasser gradvis sin lovgivning, herunder administrative, tekniske og andre regler, til den til enhver tid gældende fællesskabslovgivning på området for lufttransport, søtransport, transport ad indre vandveje og landtransport, for så vidt det tjener liberaliseringen og den gensidige adgang til parternes markeder og letter person- og godstrafikken.

7. I takt med de fælles fremskridt i virkeliggørelsen af målene i dette kapitel undersøger stabiliserings- og associeringsrådet midler til at skabe de nødvendige betingelser for øget frihed til udveksling af tjenesteydelser inden for luft- og landtransport.

KAPITEL IV

LØBENDE BETALINGER OG KAPITALBEVÆGELSER

ARTIKEL 60

Parterne forpligter sig til i frit konvertibel valuta i overensstemmelse med bestemmelserne i artikel VIII i overenskomsten om Den Internationale Valutafond at tillade betalinger og overførsler på betalingsbalancens løbende poster mellem Fællesskabet og Bosnien-Hercegovina.

ARTIKEL 61

1. Hvad angår transaktioner på betalingsbalancens kapitalposter, sikrer parterne fra denne aftales ikrafttræden frie kapitalbevægelser i forbindelse med direkte investeringer i virksomheder, der er oprettet i overensstemmelse med værtslandets lovgivning, og investeringer foretaget i overensstemmelse med bestemmelserne i afsnit V, kapitel II, samt afvikling eller hjemtagelse af disse investeringer og ethvert afkast heraf.

2. Hvad angår transaktioner på betalingsbalancens kapitalposter, sikrer parterne fra aftalens ikrafttræden frie kapitalbevægelser i forbindelse med kreditter med berøring til handelstransaktioner eller levering af tjenesteydelser, i hvilke en valutaindlænding i en af parterne deltager, og med lån og kreditter med en løbetid på over et år.

3. Fra denne aftales ikrafttræden tillader Bosnien-Hercegovina under fuldstændig og formålstjenlig brug af sine eksisterende procedurer statsborgere fra medlemsstaterne at erhverve fast ejendom i Bosnien-Hercegovina.

Seks år efter denne aftales ikrafttræden tilpasser Bosnien-Hercegovina gradvis sin lovgivning om EU-statsborgeres erhvervelse af fast ejendom i Bosnien-Hercegovina for at sikre dem samme behandling som statsborgere i Bosnien-Hercegovina.

Parterne sikrer tillige fra det femte år efter denne aftales ikrafttræden frie kapitalbevægelser i forbindelse med porteføljeinvesteringer og lån og kreditter med en løbetid på under et år.

4. Uden at det berører stk. 1, må parterne ikke indføre nye restriktioner for kapitalbevægelser og løbende betalinger mellem valutaindlændinge i Fællesskabet og Bosnien-Hercegovina og må ikke gøre de bestående ordninger mere restriktive.

5. Uden at dette berører artikel 60 og denne artikel, kan henholdsvis Fællesskabet og Bosnien-Hercegovina i tilfælde, hvor kapitalbevægelser mellem valutaindlændinge i Fællesskabet og i Bosnien-Hercegovina forvolder eller truer med at forvolde alvorlige vanskeligheder for valutakurs- eller pengepolitikken i Fællesskabet eller Bosnien-Hercegovina, træffe beskyttelsesforanstaltninger over for kapitalbevægelser mellem Fællesskabet og Bosnien-Hercegovina i en periode på højst seks måneder, hvis der er et strengt behov for sådanne foranstaltninger.

6. Intet i ovenstående bestemmelser må fortolkes således, at rettighederne for erhvervsdrivende hos parterne til eventuelt at opnå en gunstigere behandling i henhold til en eksisterende bilateral eller multilateral aftale, der involverer parterne i denne aftale, begrænses.

7. Parterne konsulterer hinanden med henblik på at lette kapitalbevægelserne mellem Fællesskabet og Bosnien-Hercegovina for at fremme virkeliggørelsen af målene i denne aftale.

ARTIKEL 62

1. I de første fem år efter denne aftales ikrafttræden træffer parterne foranstaltninger til skabelse af de nødvendige betingelser for en videre gradvis anvendelse af Fællesskabets regler om frie kapitalbevægelser.

2. Ved udgangen af det femte år efter aftalens ikrafttræden fastlægger stabiliserings- og associeringsrådet de nærmere bestemmelser for fuldstændig anvendelse af Fællesskabets regler om de frie kapitalbevægelser.

KAPITEL V

ALMINDELIGE BESTEMMELSER

ARTIKEL 63

1. Bestemmelserne i dette afsnit anvendes med forbehold af begrænsninger begrundet i hensynet til den offentlige orden, den offentlige sikkerhed eller den offentlige sundhed.

2. De finder ikke anvendelse på virksomhed, som varigt eller lejlighedsvis på den ene eller den anden parts område er forbundet med udøvelse af offentlig myndighed.

ARTIKEL 64

For så vidt angår dette afsnit er intet i denne aftale til hinder for, at parterne anvender deres love og forskrifter vedrørende indrejse og ophold, beskæftigelse, arbejdsvilkår, fysiske personers etablering samt levering af tjenesteydelser, forudsat at de ikke anvender dem på en sådan måde, at fordelene for en af parterne i henhold til en særlig bestemmelse i denne aftale reduceres til nul eller begrænses. Denne bestemmelse berører ikke anvendelsen af artikel 63.

ARTIKEL 65

Virksomheder, som kontrolleres og udelukkende ejes i fællesskab af bosniske virksomheder eller statsborgere og fællesskabsvirksomheder eller -statsborgere, er også omfattet af bestemmelserne i dette afsnit.

ARTIKEL 66

1. Den mestbegunstigelsesbehandling, der indrømmes i overensstemmelse med bestemmelserne i dette afsnit, finder ikke anvendelse på skattefordele, som parterne indrømmer eller vil indrømme i fremtiden på basis af aftaler om undgåelse af dobbeltbeskatning eller andre skatteordninger.

2. Ingen af bestemmelserne i dette afsnit må fortolkes på en sådan måde, at parterne forhindres i at vedtage eller håndhæve foranstaltninger til bekæmpelse af skattesvig og -unddragelse på grundlag af skattebestemmelserne i aftaler om afskaffelse af dobbeltbeskatning eller andre beskatningsaftaler eller indenlandsk skattelovgivning.

3. Ingen bestemmelse i dette afsnit må fortolkes på en sådan måde, at den hindrer medlemsstaterne eller Bosnien-Hercegovina i ved anvendelsen af de relevante bestemmelser i deres skattelovgivning at sondre mellem skattepligtige, der ikke befinder sig i samme situation, særlig hvad angår deres bopælssted.

ARTIKEL 67

1. Parterne bestræber sig så vidt muligt på at undgå at indføre restriktive foranstaltninger, herunder foranstaltninger vedrørende import, af hensyn til betalingsbalancen. En part, der indfører sådanne foranstaltninger, forelægger snarest muligt den anden part en tidsplan for deres ophævelse.

2. Hvis en eller flere af medlemsstaterne eller Bosnien-Hercegovina har vanskeligheder eller alvorligt trues af vanskeligheder med hensyn til betalingsbalancen, kan Fællesskabet eller Bosnien-Hercegovina, alt efter tilfældet, i overensstemmelse med de betingelser, der er fastlagt i henhold til WTO-overenskomsten, for en begrænset periode vedtage restriktive foranstaltninger, herunder foranstaltninger vedrørende import, som ikke må gå ud over, hvad der er nødvendigt til at rette op på betalingsbalancens stilling. Fællesskabet eller Bosnien-Hercegovina underretter alt efter tilfældet straks den anden part herom.

3. Der må ikke anvendes restriktive foranstaltninger for overførsler i forbindelse med investeringer, navnlig ikke for hjemtagelse af investerede eller geninvesterede beløb og alle former for indtægter heraf.

ARTIKEL 68

Bestemmelserne i dette afsnit tilpasses gradvis, navnlig i lyset af kravene i henhold til artikel V i GATS.

ARTIKEL 69

Bestemmelserne i denne aftale er ikke til hinder for, at hver af parterne anvender alle foranstaltninger, der er nødvendige for at hindre omgåelse af deres foranstaltninger vedrørende tredjelandes adgang til deres marked ved hjælp af denne aftales bestemmelser.

AFSNIT VI

TILNÆRMELSE AF LOVGIVNING, LOVHÅNDHÆVELSE OG KONKURRENCEREGLER

ARTIKEL 70

1. Parterne erkender betydningen af, at Bosnien-Hercegovinas eksisterende lovgivning tilnærmes til Fællesskabets lovgivning og implementeres effektivt. Bosnien-Hercegovina bestræber sig på at sikre, at eksisterende og fremtidig lovgivning gradvis gøres forenelig med gældende fællesskabsret. Bosnien-Hercegovina sikrer, at eksisterende og fremtidig lovgivning implementeres og håndhæves behørigt.

2. Denne tilnærmelse indledes på tidspunktet for aftalens undertegnelse og udvides gradvis til at gælde alle elementer i gældende fællesskabsret, der er omhandlet i denne aftale, ved udgangen af den overgangsperiode, der er fastlagt i artikel 8 i denne aftale.

3. Tilnærmelsen fokuserer i første omgang på grundlæggende elementer i fællesskabsretten vedrørende det indre marked og på handelsområdet. I anden etape fokuserer Bosnien-Hercegovina på de resterende dele af EU-retten.

Tilnærmelsen foretages på basis af et program, som aftales mellem Europa-Kommissionen og Bosnien-Hercegovina.

4. Bosnien-Hercegovina fastlægger også i forståelse med Europa-Kommissionen de nærmere bestemmelser for tilsyn med gennemførelsen af lovgivningstilpasningen og lovhåndhævelsen.

ARTIKEL 71

Konkurrenceregler og andre økonomiske bestemmelser

1. Følgende er uforeneligt med denne aftales rette funktion i det omfang, det kan påvirke samhandelen mellem Fællesskabet og Bosnien-Hercegovina:

- a) alle aftaler mellem virksomheder, alle vedtagelser inden for sammenslutninger af virksomheder og alle former for samordnet praksis, som har til formål eller følge at hindre, begrænse eller fordreje konkurrencen
- b) en eller flere virksomheders misbrug af en dominerende stilling på Fællesskabets eller Bosnien-Hercegovinas område eller en væsentlig del heraf
- c) al statsstøtte, som fordrejer eller truer med at fordreje konkurrencevilkårene ved at begunstige visse virksomheder eller visse produkter.

2. Alle former for praksis, der strider mod denne artikels bestemmelser, vurderes på grundlag af kriterier, som udformes på basis af anvendelsen af de gældende konkurrenceregler i Fællesskabet, særlig artikel 81, 82, 86 og 87 i EF-traktaten, og de fortolkningsbestemmelser, der er vedtaget af Fællesskabets institutioner.

3. Parterne sikrer, at en operationelt uafhængig offentlig myndighed tillægges de nødvendige beføjelser til at anvende stk. 1, litra a) og b), på private og offentlige virksomheder og virksomheder, der er indrømmet særlige rettigheder.

4. Bosnien-Hercegovina opretter inden to år efter datoen for denne aftales ikrafttræden en operationelt uafhængig offentlig myndighed, som tillægges de nødvendige beføjelser til fuldt ud at anvende stk. 1, litra c). Denne myndighed skal bl.a. have beføjelse til at godkende statsstøtteordninger og individuel støtte i overensstemmelse med stk. 2, samt beføjelse til at kræve ulovligt ydet statsstøtte tilbagebetalt.

5. Hver af parterne sikrer gennemsigtighed på statsstøtteområdet bl.a. ved at forelægge den anden part en regelmæssig årsrapport eller tilsvarende efter den metode og præsentationsform, der anvendes i Fællesskabets oversigt over statsstøtte. På anmodning af en af parterne stiller den anden part oplysninger til rådighed om særlige enkelttilfælde af offentlig støtte.

6. Bosnien-Hercegovina udarbejder en udtømmende oversigt over støtteordninger, der er gældende forud for oprettelsen af den i stk. 4 nævnte myndighed, og afpasser disse støtteordninger efter kriterierne i stk. 2 senest fire år efter denne aftales ikrafttræden.

7.

- a) For så vidt angår anvendelsen af bestemmelserne i stk. 1, litra c), anerkender parterne, at al offentlig støtte ydet af Bosnien-Hercegovina i de første seks år efter aftalens ikrafttræden skal vurderes under hensyntagen til, at Bosnien-Hercegovina betragtes som et område svarende til de områder i Fællesskabet, der er beskrevet i artikel 87, stk. 3, litra a), i EF-traktaten.
- b) Inden udgangen af det femte år efter denne aftales ikrafttræden forelægger Bosnien-Hercegovina Europa-Kommissionen sine BNP-tal pr. indbygger harmoniseret på NUTS II-niveau. Den i stk. 4 nævnte myndighed og Europa-Kommissionen foretager derefter i fællesskab en vurdering af de bosniske regioners støtteberettigelse samt den maksimale støtteintensitet i forhold hertil for at udarbejde et kort over regional støtte på basis af de relevante fællesskabsretningslinjer.

8. I protokol 4 fastsættes de særlige regler om statsstøtte til omstrukturering af stålindustrien.

9. Hvad angår de varer, der er omhandlet i afsnit IV, kapitel II:

- a) finder bestemmelsen i stk. 1, litra c), ikke anvendelse
- b) vurderes enhver praksis, der er i strid med stk. 1, litra a), på basis af de kriterier, der er fastlagt af Fællesskabet efter artikel 36 og 37 i EF-traktaten, og specifikke fællesskabsinstrumenter, der er vedtaget på dette grundlag.

10. Hvis en af parterne skønner, at en given praksis er uforenelig med stk. 1, kan den træffe passende foranstaltninger efter konsultationer i stabiliserings- og associeringsrådet eller efter 30 arbejdsdage efter indbringelsen af sagen til sådanne konsultationer.

Intet i denne artikel er til hinder for eller berører på nogen måde muligheden af, at parterne træffer antidumping- eller udligningsforanstaltninger i overensstemmelse med de relevante artikler i GATT 1994 og WTO-aftalen om subsidier og udligningsforanstaltninger og dertil knyttet intern lovgivning.

ARTIKEL 72

Offentlige virksomheder

Ved udgangen af det tredje år efter denne aftales ikrafttræden anvender Bosnien-Hercegovina for offentlige virksomheder og virksomheder, som er indrømmet særlige eller eksklusive rettigheder, principperne i EF-traktaten, særlig artikel 86.

Særlige rettigheder for offentlige virksomheder i overgangsperioden omfatter ikke muligheden for at indføre kvantitative begrænsninger eller foranstaltninger med tilsvarende virkning ved indførsel fra Fællesskabet til Bosnien-Hercegovina.

ARTIKEL 73

Intellektuel, industriel og kommerciel ejendomsret

1. Parterne bekræfter under henvisning til bestemmelserne i denne artikel og bilag VII den betydning, de tillægger en passende og effektiv beskyttelse og håndhævelse af intellektuel, industriel og kommerciel ejendomsret.

2. Fra denne aftales ikrafttræden indrømmer parterne, hvad angår anerkendelse og beskyttelse af intellektuel, industriel og kommerciel ejendomsret, hinandens selskaber og statsborgere en behandling, der ikke er mindre gunstig end den, de indrømmer tredjelande i henhold til bilaterale aftaler.

3. Bosnien-Hercegovina træffer alle nødvendige foranstaltninger til senest fem år efter denne aftales ikrafttræden at sikre et niveau for beskyttelse af intellektuel, industriel og kommerciel ejendomsret svarende til det, der gælder i Fællesskabet, herunder effektive midler til at håndhæve sådanne rettigheder.

4. Bosnien-Hercegovina forpligter sig til i ovennævnte periode at tiltræde de multilaterale konventioner om intellektuel, industriel og kommerciel ejendomsret, der er omhandlet i bilag VII. Parterne bekræfter, hvilken betydning de tillægger principperne i aftalen om handelsrelaterede intellektuelle ejendomsrettigheder. Stabiliserings- og associeringsrådet kan træffe afgørelse om at tilpligte Bosnien-Hercegovina at tiltræde specifikke multilaterale konventioner på området.

5. Skulle der opstå problemer vedrørende intellektuel, industriel og kommerciel ejendomsret, som påvirker handelsvilkårene, indbringes de på en af parternes anmodning som hastesag for stabiliserings- og associeringsrådet, for at der kan findes en gensidig tilfredsstillende løsning på dem.

ARTIKEL 74

Offentlige aftaler

1. Fællesskabet og Bosnien-Hercegovina betragter en åbning med hensyn til tildeling af offentlige kontrakter på grundlag af princippet om ikke-diskriminering og gensidighed, særlig WTO-reglerne, som et ønskeligt mål.

2. Bosniske virksomheder indrømmes, uanset om de er etableret i Fællesskabet eller ej, fra tidspunktet for denne aftales ikrafttræden adgang til udbudsprocedurerne i Fællesskabet i overensstemmelse med Fællesskabets regler for offentlige indkøb på betingelser, der ikke er mindre gunstige end dem, der indrømmes fællesskabsvirksomheder.

Ovennævnte bestemmelser finder også anvendelse på kontrakter vedrørende offentlige forsyningsværker, når Bosnien-Hercegovinas regering engang har vedtaget lovgivning til at indføre Fællesskabets regler på dette område. Fællesskabet undersøger med mellemrum, om Bosnien-Hercegovina faktisk har indført sådan lovgivning.

3. Fællesskabsvirksomheder etableret i Bosnien-Hercegovina i henhold til bestemmelserne i afsnit V, kapitel II, har fra aftalens ikrafttræden adgang til udbudsprocedurerne på betingelser, der ikke er mindre gunstige end dem, der indrømmes bosniske virksomheder.

4. Fællesskabsvirksomheder, som ikke er etableret i Bosnien-Hercegovina, indrømmes fra tidspunktet for denne aftales ikrafttræden adgang til udbudsprocedurerne i Bosnien-Hercegovina på betingelser, der ikke er mindre gunstige end dem, der indrømmes bosniske virksomheder. I overgangsperioden på fem år sikrer Bosnien-Hercegovina en gradvis indskrænkning af eksisterende præferencer, således at præferencesatsen ved aftalens ikrafttræden udgør højst 15% i det første og andet år, højst 10% i det tredje og fjerde år og højst 5% i det femte år.

5. Stabiliserings- og associeringsrådet undersøger fra tid til anden Bosnien-Hercegovinas mulighed for at give adgang til udbudsprocedurerne i Bosnien-Hercegovina for alle fællesskabsvirksomheder. Bosnien-Hercegovina aflægger årligt rapport til stabiliserings- og associeringsrådet om de foranstaltninger, de har truffet for at øge gennemsigtigheden og sørge for effektiv juridisk revision af beslutninger, der er truffet på området for offentlig indkøb.

6. Hvad angår etablering, drift, levering af tjenesteydelser mellem Fællesskabet og Bosnien-Hercegovina samt beskæftigelse og arbejdskraftsbevægelser i forbindelse med opfyldelsen af offentlige kontrakter, finder bestemmelserne i artikel 47 - 69 anvendelse.

ARTIKEL 75

Standardisering, måling, akkreditering og overensstemmelsesvurdering

1. Bosnien-Hercegovina træffer de nødvendige foranstaltninger til gradvis at bringe sin lovgivning i overensstemmelse med Fællesskabets tekniske forskrifter og europæiske procedurer for standardisering, måling, akkreditering og overensstemmelsesvurdering.

2. Med henblik herpå bestræber parterne sig på:

- a) at fremme anvendelsen af Fællesskabets tekniske forskrifter, europæiske standarder og procedurer for overensstemmelsesvurdering
- b) at yde støtte til at fremme udviklingen af kvalitetsinfrastruktur: standardisering, måling, akkreditering og overensstemmelsesvurdering
- c) at fremme Bosnien-Hercegovinas deltagelse i arbejdet vedrørende standarder, overensstemmelsesvurdering, måling og tilsvarende funktioner i forskellige organisationer (f.eks. CEN, CENELEC, ETSI, EA, WELMEC, EUROMET)⁵⁾
- d) om nødvendigt at indgå en aftale om overensstemmelsesvurdering og godkendelse af industrivarer, når først lovgivningsrammen og procedurerne i Bosnien-Hercegovina er tilstrækkelig tilnærmet Fællesskabets, og den fornødne ekspertise er til rådighed.

ARTIKEL 76

Forbrugerbeskyttelse

Parterne samarbejder om at afstemme forbrugerbeskyttelsesstandarderne i Bosnien-Hercegovina efter Fællesskabets. Der bør opnås en effektiv beskyttelse af forbrugeren for at sikre, at markedsøkonomien fungerer godt, og denne beskyttelse afhænger af, at der opbygges administrative strukturer til markeds- overvågning og lovhåndhævelse på området.

Med henblik herpå fremmer og sikrer parterne med deres fælles interesser for øje følgende:

- a) en aktiv forbrugerbeskyttelsespolitik, der er i overensstemmelse med fællesskabsreglerne, herunder større udbredelse af information og udvikling af uafhængige organisationer
- b) harmonisering af lovgivning og afstemning af forbrugerbeskyttelsen i Bosnien-Hercegovina med Fællesskabets
- c) en effektiv retsbeskyttelse af forbrugerne for at højne kvalitetsniveauet og garantere passende sikkerhedsstandards for konsumgoder
- d) de kompetente myndigheders overvågning af reglerne og adgang til domstolene i tilfælde af tvister.

ARTIKEL 77

Arbejdsvilkår og ligestilling

Bosnien-Hercegovina harmoniserer gradvis sin lovgivning med Fællesskabets lovgivning på områderne arbejdsvilkår, herunder sundhed og sikkerhed på arbejdspladsen, og ligestilling.

AFSNIT VII

JUSTITSANLIGGENDER, FRIHED OG SIKKERHED

Artikel 78

Styrkelse af institutioner og retsstaten

Som led i samarbejdet om retlige og indre anliggender lægger parterne særlig vægt på befæstelse af retsstaten og styrkelse af institutionerne på alle forvaltningsniveauer i almindelighed og i forbindelse med retshåndhævelse og retsvæsenets administration i særdeleshed. Samarbejdet sigter navnlig mod at styrke domstolenes uafhængighed og forbedre deres effektivitet og institutionernes kapacitet, forbedre adgangen til domstolene, udvikle passende strukturer for politiet, toldvæsenet og andre retshåndhævende instanser, bidrage med passende uddannelse og bekæmpe korruption og organiseret kriminalitet.

ARTIKEL 79

Beskyttelse af personoplysninger

Bosnien-Hercegovina harmoniserer fra denne aftales ikrafttræden sin lovgivning om beskyttelse af personoplysninger med fællesskabslovgivningen og anden europæisk og international lovgivning om privatlivets fred. Bosnien-Hercegovina opretter uafhængige tilsynsorganer, der har tilstrækkelige finansielle og menneskelige ressourcer til effektivt at overvåge og sikre håndhævelsen af den nationale lovgivning om beskyttelse af personoplysninger. Parterne samarbejder om at nå dette mål.

ARTIKEL 80

Visum, grænseforvaltning, asyl og migration

Parterne samarbejder på områderne visum, grænsekontrol, asyl og migration og etablerer en ramme for dette samarbejde, også på regionalt plan, under hensyntagen til og fuld udnyttelse af andre eksisterende initiativer på dette felt.

Samarbejdet om ovennævnte anliggender baseres på gensidige konsultationer og nær koordination mellem parterne og omfatter faglig og administrativ bistand til:

- a) udveksling af information om lovgivning og praksis
- b) udarbejdelse af lovgivning
- c) effektivisering af institutioner
- d) personaleuddannelse
- e) sikkerhed ved rejsedokumenter og afsløring af falske dokumenter
- f) grænseforvaltning.

Samarbejdet fokuserer navnlig på:

- a) asylområdet: implementering af national lovgivning, der opfylder standarderne i konvention om flygtninges retsstilling, udfærdiget i Genève den 28. juli 1951, og protokollen hertil, udfærdiget i New York den 31. januar 1967, for således at sikre, at »non-refoulement«-princippet respekteres tillige med asylansøgers og flygtninges andre rettigheder
- b) området lovlig migration: indrejseregler og indrejste personers rettigheder og stilling. I forbindelse med migration er parterne enige om at yde andre landes statsborgere, der er lovligt bosat på deres områder, en rimelig behandling og at føre en integrationspolitik med sigte på at give dem samme rettigheder og forpligtelser som deres egne statsborgere.

ARTIKEL 81

Forhindring og kontrol af ulovlig indvandring, tilbagetagelse

1. Parterne samarbejder om at forhindre og kontrollere ulovlig indvandring. Til det formål er Bosnien-Hercegovina og medlemsstaterne enige om at tilbagetage egne statsborgere, der ulovligt opholder sig på deres områder, og parterne er også enige om at indgå og fuldt ud gennemføre en aftale om tilbagetagelse, herunder om forpligtelsen til at tilbagetage tredjelandstatsborgere og statsløse personer.

Medlemsstaterne og Bosnien-Hercegovina udstyrer deres statsborgere med passende identitetspapirer og giver dem adgang til de dertil nødvendige administrative faciliteter.

Særlige procedurer for tilbagetagelse af statsborgere, tredjelandstatsborgere og statsløse personer fastlægges i tilbagetagesaftalen.

2. Bosnien-Hercegovina accepterer at indgå tilbagetagesaftaler med landene i stabiliserings- og associeringsprocessen og forpligter sig til at træffe de nødvendige foranstaltninger til at sikre en fleksibel og hurtig implementering af alle i denne artikel omhandlede tilbagetagesaftaler.

3. Stabiliserings- og associeringsrådet undersøger, hvilken anden fælles indsats der kan gøres for at forebygge og kontrollere ulovlig indvandring, herunder menneskesmugling og illegale migrationsnet.

ARTIKEL 82

Hvidvaskning af penge og finansiering af terrorisme

1. Parterne samarbejder om at forhindre, at deres finansielle systemer benyttes til hvidvaskning af indtægter fra kriminelle aktiviteter i almindelighed og narkotikakriminalitet i særdeleshed og til finansiering af terrorisme.

2. Samarbejdet på dette område kan omfatte administrativ og faglig bistand med henblik på at befordre anvendelsen af forskrifter og egnede standarder og mekanismer til at bekæmpe hvidvaskning af penge og finansiering af terrorisme svarende til dem, der er vedtaget i Fællesskabet og internationale fora på dette område, navnlig Financial Action Task Force (FATF).

ARTIKEL 83

Samarbejde om ulovlige stoffer

1. Parterne samarbejder inden for deres respektive beføjelser og kompetence om at sikre en afbalanceret og integreret tilgang til narkotikaanliggende. Politikken og indsatsen på dette område skal rettes mod at styrke strukturerne til bekæmpelse af ulovlige stoffer, at reducere udbuddet af, den ulovlige handel med og efterspørgslen efter ulovlige stoffer, og at afhjælpe de sundhedsmæssige og sociale konsekvenser af stofmisbrug samt mod en mere effektiv kontrol med prækursorer.

2. Parterne enes om de nødvendige metoder for samarbejde til at realisere disse mål. Aktionerne baseres på i fællesskab vedtagne principper, der er på linje med EU's narkotikastrategi.

ARTIKEL 84

Modvirkning og bekæmpelse af organiseret kriminalitet og andre ulovlige aktiviteter

Parterne samarbejder om at bekæmpe og modvirke kriminalitet og ulovlige aktiviteter, også organiseret kriminalitet, såsom:

- a) menneskesmugling og -handel
- b) ulovlige aktiviteter på det økonomiske område, særlig falskmøntneri, ulovlige transaktioner med produkter, såsom industriaffald, radioaktivt materiale og transaktioner med ulovlige varer, varemærkeforfalskede og piratkopierede varer
- c) korruption, både i den private og offentlige sektor, særlig i forbindelse med uigennemsigtig administrativ praksis
- d) skattesvig
- e) fremstilling og handel med ulovlige stoffer og psykotrope stoffer
- f) smugleri
- g) ulovlig våbenhandel
- h) dokumentfalsk
- i) ulovlig handel med biler
- j) cyberkriminalitet.

Der arbejdes til fremme af regionalt samarbejde og overholdelse af anerkendte internationale standarder for bekæmpelse af organiseret kriminalitet.

ARTIKEL 85

Bekæmpelse af terrorisme

Parterne skal i overensstemmelse med internationale konventioner, som de er part i, og med deres respektive love og bestemmelser samarbejde om at forhindre og undertrykke terrorhandlinger samt finansiering heraf:

- a) inden for rammerne af implementeringen af FN's Sikkerhedsråds resolution 1373 (2001), andre relevante FN-resolutioner, internationale konventioner og instrumenter
- b) ved udveksling af oplysninger om terroristgrupper og deres støttenetværk i overensstemmelse med folkeretten og indenlandsk lovgivning

- c) ved udveksling af erfaringer vedrørende midler og metoder til bekæmpelse af terrorisme og på tekniske områder og inden for uddannelse og ved udveksling af erfaringer med forhindring af terrorisme.

AFSNIT VIII

SAMARBEJDSPOLITIKKER

ARTIKEL 86

1. Fællesskabet og Bosnien-Hercegovina etablerer et nært samarbejde om at bidrage til Bosnien-Hercegovinas udvikling og vækstpotentielt. Samarbejdet skal styrke de eksisterende økonomiske bånd på det bredest mulige grundlag til fordel for begge parter.

2. Der fastlægges politik og andre foranstaltninger til at fremme en bæredygtig økonomisk og social udvikling i Bosnien-Hercegovina. Den pågældende politik bør fra begyndelsen sikre, at miljømæssige hensyn fuldt ud indarbejdes og er tilpasset de krav, der må stilles til en harmonisk social udvikling.

3. Samarbejdspolitikkerne indpasses i rammer for et regionalt samarbejde. Der skal lægges særlig vægt på foranstaltninger, der kan fremme samarbejdet mellem Bosnien-Hercegovina og dets nabolande, herunder medlemsstaterne, for således at bidrage til den regionale stabilitet. Stabiliserings- og associeringsrådet kan fastlægge prioriteter mellem og inden for de samarbejdspolitikker, der er beskrevet i det følgende, i overensstemmelse med det europæiske partnerskab.

ARTIKEL 87

Økonomisk politik og handelspolitik

Fællesskabet og Bosnien-Hercegovina beforder den økonomiske reformproces ved at samarbejde om en bedre forståelse af de grundlæggende elementer i deres respektive økonomier og om udformning og gennemførelse af økonomisk politik i en markedsøkonomi.

Fællesskabet kan på anmodning fra myndighederne i Bosnien-Hercegovina yde faglig bistand for at støtte Bosnien-Hercegovina i bestræbelserne på at etablere en funktionsdygtig markedsøkonomi og på gradvis at tilnærme dets stabilitetsorienterede politikker til den europæiske økonomiske og monetære union.

Samarbejdet sigter også mod at styrke retsreglerne på erhvervsområdet gennem en stabil og ikke-diskriminerende handelsrelateret lovramme.

Samarbejdet på dette område omfatter uformel udveksling af oplysninger om principperne for den økonomiske og monetære union og dens funktion.

ARTIKEL 88

Statistisk samarbejde

Samarbejdet mellem parterne koncentrerer sig i første række om prioriterede områder, som har tilknytning til gældende fællesskabsret vedrørende statistik. Det rettes navnlig mod at udvikle effektive og bæredygtige statistiske systemer, der kan levere sammenlignelige, pålidelige, objektive og akkurate data til planlægning og overvågning af omstillings- og reformprocessen i Bosnien-Hercegovina. Det skal også sætte det statistiske institut og de forskellige statistiske kontorer i enhederne i stand til bedre at imødekomme nationale og internationale brugeres behov (både den offentlige forvaltning og den private sektor). Det statistiske system bør følge de grundlæggende statistiske principper, der er fastlagt af FN, den europæiske statistiske adfærdskodeks og reglerne i den europæiske lovgivning om statistikker og udvikles i retning af fællesskabsretten.

ARTIKEL 89

Bank- og forsikringsvirksomhed samt andre finansielle tjenesteydelser

Samarbejdet mellem Bosnien-Hercegovina og Fællesskabet koncentrerer sig om prioriterede områder, som har tilknytning til gældende fællesskabsret vedrørende bank- og forsikringsvirksomhed samt andre finansielle tjenesteydelser. Parterne samarbejder om at skabe og udvikle egnede rammer for fremme af bank- og forsikringsvirksomhed samt andre finansielle tjenesteydelser i Bosnien-Hercegovina.

ARTIKEL 90

Samarbejde om revision og finanskontrol

Samarbejdet mellem parterne koncentrerer sig om prioriterede områder, som har tilknytning til gældende fællesskabsret vedrørende offentlig intern finanskontrol og ekstern revision. Parterne samarbejder især om – ved at udarbejde og vedtage de fornødne forskrifter - at udvikle systemer for offentlig intern finanskontrol, herunder finansforvaltning og finanskontrol og funktionelt uafhængig intern revision, og uafhængige systemer for ekstern kontrol i Bosnien-Hercegovina i overensstemmelse med internationalt anerkendte standarder og metoder og bedste praksis i EU. Samarbejdet fokuseres på kapacitetsopbygning og uddannelse for institutionerne med henblik på at udvikle offentlig intern finanskontrol og ekstern revision (øverste revisionsmyndigheder) i Bosnien-Hercegovina, hvilket også skal indebære oprettelse og styrkelse af centrale harmoniseringsenheder til finansforvaltning og –kontrol og intern revision.

ARTIKEL 91

Investeringsfremme og -beskyttelse

Samarbejdet mellem parterne, inden for deres respektive beføjelser, om investeringsfremme og -beskyttelse rettes mod at skabe et gunstigt klima for såvel nationale som udenlandske private investeringer, der er nødvendige for den økonomiske og industrielle revitalisering i Bosnien-Hercegovina.

ARTIKEL 92

Industrisamarbejde

Samarbejdet skal sigte mod at fremme modernisering og omstrukturering af industrien og individuelle sektorer i Bosnien-Hercegovina. Det skal også omfatte industrisamarbejde mellem erhvervsdrivende med det formål at styrke den private sektor på betingelser, der tilgodeser miljøet.

Industrisamarbejdsinitiativerne skal afspejle prioriteter, som parterne fastlægger i fællesskab. De tager hensyn til de regionale aspekter af industriudviklingen og fremmer tværnationale partnerskaber, hvor dette er relevant. De skal særlig omfatte egnede rammebetingelser for virksomhederne, øget knowhow i managementhenseende samt større markedsreklame og gennemsigtighed på markederne og bedre erhvervsbetingelser.

Der tages i samarbejdet behørigt hensyn til gældende fællesskabsret vedrørende industripolitik.

ARTIKEL 93

Små og mellemstore virksomheder

Samarbejdet mellem parterne rettes mod udvikling og styrkelse af små og mellemstore virksomheder (SMV) i den private sektor, og der tages behørigt hensyn til prioriterede områder, som har tilknytning til gældende fællesskabsret vedrørende små og mellemstore virksomheder, samt de ti principper, der er nedfældet i det europæiske charter om små virksomheder.

ARTIKEL 94

Turisme

Samarbejdet mellem parterne inden for turisme tager i første række sigte på styrkelse af strømmen af information om turisme (via internationale netværk, databanker osv.), styrkelse af samarbejdet mellem turistvirksomheder, eksperter og regeringer og deres kompetente organer inden for turisme og overførsel af knowhow (gennem uddannelse, udveksling og seminarer). Der tages i samarbejdet behørigt hensyn til gældende fællesskabsret vedrørende denne sektor.

Samarbejdet kan indpasses i rammer for et regionalt samarbejde.

ARTIKEL 95

Landbrug og agroindustri

Samarbejdet mellem parterne koncentrerer om prioriterede områder, som har tilknytning til gældende fællesskabsret vedrørende landbrug og sundhedsmæssige og plantesundhedsmæssige anliggender. Samarbejdet rettes navnlig mod modernisering og omstrukturering af landbruget og landbrugsindustrien i Bosnien-Hercegovina, særlig for at nå Fællesskabets sundhedsmæssige og plantesundhedsmæssige standarder og støtte den gradvise tilnærmelse af Bosnien-Hercegovinas lovgivning og praksis til Fællesskabets regler og standarder.

ARTIKEL 96

Fiskeri

Parterne undersøger muligheden for at identificere gensidigt fordelagtige anliggender af fælles interesse i fiskerisektoren. Der tages i samarbejdet behørigt hensyn til prioriterede områder i tilknytning til gældende fællesskabsret på fiskeriområdet, herunder overholdelse af internationale forpligtelser vedrørende internationale og regionale fiskeriorganisationers regler for forvaltning og bevarelse af fiskeressourcerne.

ARTIKEL 97

Told

Parterne etablerer et samarbejde på dette område for at sikre overholdelse af de bestemmelser, der skal vedtages på handelsområdet, og tilnærmelse af Bosnien-Hercegovinas toldsystem til Fællesskabets, for dermed at bane vejen for de liberaliseringsforanstaltninger, der er planlagt i henhold til denne aftale, samt for den gradvise tilnærmelse af den bosniske toldlovgivning til gældende fællesskabsret.

Der tages i samarbejdet behørigt hensyn til prioriterede områder, som har tilknytning til gældende fællesskabsret vedrørende told.

Protokol 5 fastsætter regler for gensidig administrativ bistand mellem parterne på toldområdet.

ARTIKEL 98

Beskatning

Parterne indleder et samarbejde på beskatningsområdet, som skal omfatte foranstaltninger til yderligere reform af Bosnien-Hercegovinas skattesystem og omstrukturering af skatteforvaltningen for at forbedre skatteopkrævningen og bekæmpe skattesvig.

Der tages i samarbejdet behørigt hensyn til prioriterede områder, som har tilknytning til gældende fællesskabsret vedrørende beskatning og bekæmpelse af skadelig skattekonkurrence. Eliminering af skadelig skattekonkurrence skal ske på basis af principperne i adfærdskodeksen for erhvervsbeskatning, som Rådet vedtog den 1. december 1997.

Samarbejdet lægges også an på at øge gennemsigtigheden og bekæmpe korruption og på informationsudveksling med medlemsstaterne for at fremme håndhævelsen af foranstaltninger til forebyggelse af skattesvig, skatteflugt og skatteunddragelse. Bosnien-Hercegovina skal også fuldføre netværket af bilaterale aftaler med medlemsstaterne i overensstemmelse med den seneste ajourføring af OECD's modeloverenskomst om indkomst og kapital og på grundlag af OECD's modeloverenskomst om udveksling af oplysninger om skatteanliggender, i det omfang den anmodende medlemsstat tiltræder disse.

ARTIKEL 99

Samarbejde på det sociale område

Parterne samarbejder om at lette en udvikling af Bosnien-Hercegovinas beskæftigelsespolitik gennem udvidet økonomisk reform og integration. Samarbejdet rettes også mod støtte til tilpasning af Bosnien-Hercegovinas sociale sikringssystem til de nye økonomiske og sociale krav med henblik på at sikre lige adgang for og effektiv støtte til alle sårbare befolkningsgrupper og mod tilpasning af Bosnien-Hercegovinas lovgivning om arbejdsvilkår og ligestilling mellem mænd og kvinder, lige muligheder for handicappede og alle sårbare befolkningsgrupper, herunder personer tilhørende mindretal, samt forbedring af beskyttelsen af arbejdstagernes sundhed og sikkerhed med det eksisterende beskyttelsesniveau i Fællesskabet som reference.

Der tages i samarbejdet behørigt hensyn til prioriterede områder, som har tilknytning til gældende fællesskabsret på dette område.

ARTIKEL 100

Uddannelse og erhvervsuddannelse

Parterne samarbejder om at højne niveauet inden for almen uddannelse og erhvervsuddannelse i Bosnien-Hercegovina samt om ungdomspolitik og ungdomsarbejde, herunder folkeoplysning. En prioritet inden for de videregående uddannelser skal være at realisere målene i Bologna-erklæringen, der er afgivet som led i den mellemstatslige Bologna-proces.

Parterne samarbejder også om at sikre adgang til uddannelse og erhvervsuddannelse på alle niveauer i Bosnien-Hercegovina uden forskelsbehandling begrundet i køn, hudfarve, etnisk oprindelse eller religion. En prioritet for Bosnien-Hercegovina bør være at indfri de forpligtelser, som landet har påtaget sig inden for rammerne af relevante internationale konventioner om disse anliggender.

De relevante fællesskabsprogrammer og -instrumenter skal bidrage til en modernisering af uddannelsesinstitutioner og -aktiviteter i Bosnien-Hercegovina.

Der tages i samarbejdet behørigt hensyn til prioriterede områder, som har tilknytning til gældende fællesskabsret på dette område.

ARTIKEL 101

Samarbejde på det kulturelle område

Parterne forpligter sig til at fremme det kulturelle samarbejde. Dette samarbejde skal bl.a. tjene til at øge den gensidige forståelse og anelse mellem enkeltpersoner, samfund og folk. Parterne forpligter sig også til at samarbejde om at fremme kulturel mangfoldighed, bl.a. inden for rammerne af UNESCO's konventionen om beskyttelse og fremme af de kulturelle udtryksformers mangfoldighed.

ARTIKEL 102

Samarbejde på det audiovisuelle område

Parterne samarbejder om at fremme den audiovisuelle industri i Europa og tilskynde til samproduktion inden for film og fjernsyn.

Samarbejdet kunne bl.a. omfatte programmer og faciliteter til uddannelse af journalister og andre mediarbejdere samt faglig bistand til medierne, offentlige såvel som private, for at styrke deres uafhængighed, professionalisme og forbindelser med de europæiske medier.

Bosnien-Hercegovina tilpasser sin politik vedrørende regulering af indholdet af grænseoverskridende radio- og tv-spredningsvirksomhed med Fællesskabets og harmonisere sin lovgivning med de relevante dele af gældende fællesskabsret. Bosnien-Hercegovina er særlig opmærksom på anliggender vedrørende erhvervelse af intellektuelle ejendomsrettigheder til programmer og udsendelser via satellit, jordbaserede frekvenser og kabel.

ARTIKEL 103

Informationssamfundet

Samarbejdet koncentrerer i første række om prioriterede områder, som har tilknytning til gældende fællesskabsret vedrørende informationssamfundet. Det rettes især mod støtte til Bosnien-Hercegovinas gradvise tilnærmelse af sin politik og lovgivning i denne sektor til Fællesskabets.

Parterne samarbejder også med sigte på en yderligere udvikling af informationssamfundet i Bosnien-Hercegovina. Det overordnede mål vil være at forberede samfundet som helhed på den digitale tidsalder, at tiltrække investeringer og sikre driftskompatibilitet i net og tjenester.

ARTIKEL 104

Net og tjenester inden for elektronisk kommunikation

Samarbejdet koncentrerer i første række om prioriterede områder, som har tilknytning til gældende fællesskabsret vedrørende dette område.

Parterne styrker især samarbejdet inden for elektroniske kommunikationsnet og -tjenester med det endelige mål, at Bosnien-Hercegovina overtager gældende fællesskabsret i denne sektor et år efter denne aftales ikrafttræden.

ARTIKEL 105

Information og kommunikation

Fællesskabet og Bosnien-Hercegovina træffer de nødvendige foranstaltninger til at fremme den gensidige udveksling af information. Der lægges særlig vægt på programmer, der kan bringe basisinformationer om Fællesskabet ud til offentligheden og specialiseret information til erhvervslivet i Bosnien-Hercegovina.

ARTIKEL 106

Transport

Samarbejdet mellem parterne koncentrerer om prioriterede områder, som har tilknytning til gældende fællesskabsret vedrørende transport.

Samarbejdet kan navnlig tage sigte på at omstrukturere og modernisere Bosnien-Hercegovinas transportformer, forbedre passager- og godstrafikken, udvide adgangen til transportmarkeder og -faciliteter, herunder havne og lufthavne, støtte udviklingen af multimodal infrastruktur i forbindelse med de vigtigste

transeuropæiske net, navnlig for at styrke forbindelserne mellem regionerne i Sydøsteuropa på linje med aftalememorandummet om udvikling af de centrale regionale transportnet, indføre driftsstandarder svarende til dem, der findes i Fællesskabet, udvikle et transportsystem i Bosnien-Hercegovina, der er foreneligt med og tilpasset Fællesskabets system og forbedre miljøbeskyttelsen inden for transport.

ARTIKEL 107

Energi

Samarbejdet koncentrerer sig om prioriterede områder, som har tilknytning til EU-retten vedrørende energi, eventuelt også nuklear sikkerhed. Det tager udgangspunkt i energifællesskabstraktaten og uddybes med henblik på Bosnien-Hercegovinas gradvise integration i de europæiske energimarkeder.

ARTIKEL 108

Miljø

Parterne udvikler og styrker deres samarbejde på miljøområdet om den vitale opgave at bekæmpe yderligere miljøforringelse og begynde at forbedre miljøsituationen med henblik på at opnå en bæredygtig udvikling.

Parterne samarbejder navnlig om at styrke de administrative strukturer og procedurer for at sikre en strategisk planlægning af miljøspørgsmål og koordination mellem de relevante aktører, og de fokuserer på tilpasningen af Bosnien-Hercegovinas lovgivning til gældende fællesskabsret. Samarbejdet kunne også fokusere på strategier for en væsentlig nedbringelse af lokal, regional og grænseoverskridende luft- og vandforurening, herunder affald og kemikalier, indførelse af et system for effektiv, ren, bæredygtig produktion og forbrug af vedvarende energikilder og gennemførelse af vurderinger af virkningerne på miljøet og strategiske miljøvurderinger. Der sigtes specielt mod ratifikation og gennemførelse af Kyoto-protokollen.

ARTIKEL 109

Samarbejde om forskning og teknologisk udvikling

Parterne fremmer samarbejdet inden for civil videnskabelig forskning og teknologisk udvikling på basis af gensidig fordel og, under hensyntagen til de til rådighed værende ressourcer, rimelig adgang til hinandens programmer under forudsætning af passende beskyttelse af intellektuel, industriel og kommerciel ejendomsret.

Der tages i samarbejdet behørigt hensyn til prioriterede områder, som har tilknytning til gældende fællesskabsret vedrørende forskning og teknologisk udvikling.

ARTIKEL 110

Regional og lokal udvikling

Parterne bestræber sig på at styrke det regionale og lokale udviklingssamarbejde med henblik på at bidrage til økonomisk udvikling og nedbringe regionale skævheder. Der sættes særlig ind på grænseoverskridende, transnationalt og mellemregionalt samarbejde.

Der tages i samarbejdet behørigt hensyn til gældende fællesskabsret vedrørende regionaludvikling.

ARTIKEL 111

Reform af den offentlige forvaltning

Samarbejdet skal sigte mod at videreudvikle en effektiv og ansvarlig offentlig forvaltning i Bosnien-Hercegovina med udgangspunkt i de hidtidige reformer på dette område.

Samarbejdet fokuserer i første række på opbygning af institutioner på linje med kravene i det europæiske partnerskab og skal vedrøre aspekter som udformning og anvendelse af gennemsigtige og upartiske ansættelsesprocedurer, forvaltning af menneskelige ressourcer og karriereudvikling for offentligt ansatte, efteruddannelse og fremme af etikken i den offentlige forvaltning samt styrkelse af politikformuleringsprocessen. Ved reformerne der tages passende hensyn til målene om finanspolitisk holdbarhed, herunder aspekter af beskatningsstrukturen. Samarbejdet dækker alle niveauer af offentlig forvaltning i Bosnien-Hercegovina.

AFSNIT IX

FINANSIELT SAMARBEJDE

ARTIKEL 112

Bosnien-Hercegovina kan med henblik på at virkeliggøre denne aftales mål og i overensstemmelse med artikel 5, 113 og 115 modtage finansiel bistand fra Fællesskabet i form af gavebistand og lån, også lån fra Den Europæiske Investeringsbank. Bistand fra Fællesskabet er betinget af, at der sker yderligere fremskridt med opfyldelsen af Københavnskriterierne, særlig hvad angår fremskridt med indfrielse af de specifikke prioriteter i det europæiske partnerskab. Der tages hensyn til vurderingen i de årlige statusrapporter vedrørende Bosnien-Hercegovina. Bistanden fra Fællesskabet er også undergivet betingelserne i stabiliserings- og associeringsprocessen, særlig hvad angår parternes tilsagn om at ville gennemføre demokratiske, økonomiske og institutionelle reformer. Bistanden til Bosnien-Hercegovina vurderes i forhold til konstaterede behov, vedtagne prioriteringer, absorptionskapacitet og eventuelt tilbagebetalingsevne samt gennemførelsen af de økonomiske reformer og omstruktureringen af økonomien.

ARTIKEL 113

Den finansielle bistand i form af gavebistand kan bevilges i overensstemmelse med den relevante rådsforordning, inden for flerårige, vejledende rammer på basis af årlige handlingsprogrammer, der fastlægges af Fællesskabet efter konsultationer med Bosnien-Hercegovina.

Den finansielle bistand kan dække alle samarbejdssektorer med særlig vægt på retlige og indre anliggender, lovgivningstilnærmelse og økonomisk udvikling.

ARTIKEL 114

For at sikre den bedst mulige udnyttelse af de disponible ressourcer drager parterne omsorg for, at Fællesskabets bidrag bevilges i nær koordination med bidrag fra andre kilder, såsom medlemsstaterne, andre lande og internationale finansielle institutioner.

Med henblik herpå udveksler parterne med regelmæssige mellemrum oplysninger om alle bistandskilder.

AFSNIT X

INSTITUTIONELLE, ALMINDELIGE OG AFSLUTTENDE BESTEMMELSER

ARTIKEL 115

Der oprettes et stabiliserings- og associeringsråd, som skal overvåge anvendelsen og gennemførelsen af denne aftale. Det træder med regelmæssige mellemrum sammen på et passende niveau, samt når omstændighederne kræver det. Det undersøger alle vigtige problemer, som måtte opstå i forbindelse med denne aftale, samt alle andre bilaterale eller internationale spørgsmål af fælles interesse.

ARTIKEL 116

1. Stabiliserings- og associeringsrådet består af medlemmerne af Rådet for Den Europæiske Union og medlemmer af Europa-Kommissionen på den ene side og medlemmer af Bosnien-Hercegovinas ministerråd på den anden side.

2. Stabiliserings- og associeringsrådet fastsætter selv sin forretningsorden.

3. Medlemmerne af stabiliserings- og associeringsrådet kan lade sig repræsentere i overensstemmelse med de betingelser, der fastsættes i forretningsordenen.

4. Formandskabet i stabiliserings- og associeringsrådet beklædes på skift af en repræsentant for Fællesskabet og en repræsentant for Bosnien-Hercegovina i overensstemmelse med bestemmelserne i forretningsordenen.

5. Den Europæiske Investeringsbank deltager i stabiliserings- og associeringsrådets arbejde som observatør, for så vidt angår anliggender, der vedrører den.

ARTIKEL 117

Stabiliserings- og associeringsrådet har med henblik på virkeliggørelsen af denne aftales mål beføjelse til inden for aftalens rammer at træffe afgørelser i de i denne aftale anførte tilfælde. Afgørelserne er bindende for parterne, som skal træffe de nødvendige foranstaltninger til at gennemføre afgørelserne. Stabiliserings- og associeringsrådet kan også fremsætte passende henstillinger. Det udfærdiger sine afgørelser og fremsætter sine henstillinger efter fælles overenskomst mellem parterne.

ARTIKEL 118

1. Stabiliserings- og associeringsrådet bistår i udøvelsen af sine hverv af et stabiliserings- og associeringsudvalg, der består af repræsentanter for Rådet for Den Europæiske Union og repræsentanter for Europa-Kommissionen på den ene side og repræsentanter for Bosnien-Hercegovinas ministerråd på den anden side.

2. Stabiliserings- og associeringsrådet fastlægger i sin forretningsorden, hvilke opgaver stabiliserings- og associeringsudvalget skal tillægges, og som omfatter forberedelse af stabiliserings- og associeringsrådets møder, og det bestemmer, hvorledes stabiliserings- og associeringsudvalget skal fungere.

3. Stabiliserings- og associeringsrådet kan delegere enhver af sine beføjelser til stabiliserings- og associeringsudvalget. I så fald træffer stabiliserings- og associeringsudvalget sine afgørelser i overensstemmelse med bestemmelserne i artikel 117.

ARTIKEL 119

Stabiliserings- og associeringsudvalget kan nedsætte underudvalg.

Inden udgangen af det første år efter denne aftales ikrafttrædelsesdato nedsætter stabiliserings- og associeringsudvalget de nødvendige underudvalg til en tilfredsstillende gennemførelse af denne aftale.

Der oprettes et underudvalg, som skal beskæftige sig med migrationsanliggender.

ARTIKEL 120

Stabiliserings- og associeringsrådet kan beslutte at nedsætte andre særlige udvalg eller instanser til at bistå det i udførelsen af dets hverv. Stabiliserings- og associeringsrådet fastsætter i sin forretningsorden de nærmere retningslinjer for sådanne udvalgs og instansers sammensætning og opgaver samt for deres funktionsmåde.

ARTIKEL 121

Der nedsættes et parlamentarisk stabiliserings- og associeringsudvalg. Det skal være forum for medlemmerne af Bosnien-Hercegovinas parlamentsforsamling og Europa-Parlamentet med henblik på møder og udveksling af synspunkter. Det mødes med mellemrum, som det selv fastsætter.

Det parlamentariske stabiliserings- og associeringsudvalg består af medlemmer af Europa-Parlamentet og medlemmer af Bosnien-Hercegovinas parlamentsforsamling.

Det parlamentariske stabiliserings- og associeringsudvalg fastsætter selv sin forretningsorden.

Formandskabet i det parlamentariske stabiliserings- og associeringsudvalg beklædes på skift af et medlem af Europa-Parlamentet og et medlem af Bosnien-Hercegovinas parlamentsforsamling i overensstemmelse med de bestemmelser, der fastsættes i dets forretningsorden.

ARTIKEL 122

Inden for denne aftales anvendelsesområde forpligter hver af parterne sig til at sikre, at fysiske og juridiske personer fra den anden part uden forskelsbehandling i forhold til deres egne statsborgere gives adgang til parternes kompetente domstole og administrative organer, for at de kan forsvare deres individuelle rettigheder og ejendomsrettigheder.

ARTIKEL 123

Intet i denne aftale forhindrer en af parterne i at træffe foranstaltninger, som:

- a) den finder nødvendige for at forhindre udbredelsen af oplysninger, der kan skade dens væsentlige sikkerhedsinteresser
- b) vedrører produktion af eller handel med våben, ammunition og krigsmateriel eller forskning, udvikling og produktion, der er nødvendig i forsvarsøjemed, såfremt foranstaltningerne ikke ændrer konkurrencevilkårene for varer, der ikke er beregnet til specifikt militære formål
- c) den anser for væsentlige for sin sikkerhed i tilfælde af alvorlige interne forstyrrelser, som påvirker opretholdelsen af lov og orden, krig eller alvorlig international spænding, som udgør en krigstrussel, eller for indfrielsen af forpligtelser, den har påtaget sig med henblik på bevarelse af fred og international sikkerhed.

ARTIKEL 124

1. Inden for de områder, denne aftale omfatter, og med forbehold af særlige bestemmelser heri:

- a) må de ordninger, der anvendes af Bosnien-Hercegovina over for Fællesskabet, ikke føre til nogen form for forskelsbehandling mellem medlemsstaterne, deres statsborgere eller deres virksomheder
- b) må de ordninger, der anvendes af Fællesskabet over for Bosnien-Hercegovina, ikke føre til nogen form for forskelsbehandling mellem bosniske statsborgere eller virksomheder.

2. Bestemmelserne i stk. 1 berører ikke parternes ret til at anvende de relevante bestemmelser i deres skattelovgivning på skattepligtige, som ikke befinder sig i samme situation med hensyn til bopæl.

ARTIKEL 125

1. Parterne træffer de fornødne almindelige eller særlige foranstaltninger til opfyldelse af deres forpligtelser i henhold til denne aftale. De drager omsorg for, at aftalens målsætning virkeliggøres.

2. Parterne er enige om på anmodning af en af dem straks gennem passende kanaler at konsultere hinanden med henblik på drøftelse af ethvert spørgsmål vedrørende fortolkningen eller gennemførelsen af denne aftale og andre relevante aspekter af forbindelserne mellem dem.

3. Hver af parterne indbringer alle tvister vedrørende anvendelsen eller fortolkningen af denne aftale for stabiliserings- og associeringsrådet. I så fald anvendes artikel 126 og alt efter omstændighederne protokol 6.

Stabiliserings- og associeringsrådet kan bilægge tvister ved en bindende afgørelse.

4. Såfremt en part finder, at den anden part har misligholdt en forpligtelse i henhold til denne aftale, kan den træffe passende foranstaltninger. Forinden skal den, bortset fra tilfælde af særlig hastende karakter, tilsende stabiliserings- og associeringsrådet alle relevante oplysninger, der er nødvendige for en indgående behandling af situationen med henblik på at finde en løsning, der kan accepteres af parterne.

Ved valget af foranstaltninger foretrækkes de, der forstyrrer aftalens gennemførelse mindst muligt. Disse foranstaltninger meddeles straks stabiliserings- og associeringsrådet og gøres, hvis den anden part ønsker det, til genstand for drøftelser i stabiliserings- og associeringsrådet, stabiliserings- og associeringsudvalget eller i et andet organ, der er oprettet på grundlag af artikel 119 og 120.

5. Bestemmelserne i stk. 2, 3 og 4 berører på ingen måde artikel 30, 38, 39, 40 og 44 og protokol 2.

ARTIKEL 126

1. Hvis der opstår uenighed mellem parterne om fortolkningen eller gennemførelsen af denne aftale, indbringer den ene eller den anden part en formel anmodning om, at der findes en løsning på problemet for den anden part og for stabiliserings- og associeringsrådet.

Hvis en part mener, at den anden part har misligholdt sine forpligtelser i henhold til denne aftale, fordi vedkommende har truffet en foranstaltning eller har undladt at handle, skal begrundelsen for denne opfattelse fremgå af den formelle anmodning om, at problemet løses, og alt efter omstændighederne kan den pågældende part træffe foranstaltninger som omhandlet i artikel 125, stk. 4.

2. Parterne tilstræber at løse problemet ved i god tro at indgå drøftelser med stabiliserings- og associeringsrådet og andre organer omhandlet i stk. 3 med henblik på hurtigst muligt at nå frem til en løsning, der er tilfredsstillende for begge parter.

3. Parterne giver stabiliserings- og associeringsrådet alle oplysninger, der måtte være nødvendige for at kunne behandle spørgsmålet indgående.

Spørgsmålet drøftes på hvert møde i stabiliserings- og associeringsrådet indtil der er truffet en løsning, medmindre der er indledt en voldgiftssag, jf. protokol 6. En tvist konstateres løst, når stabiliserings- og associeringsrådet har truffet en bindende afgørelse om at løse problemet, jf. artikel 125, stk. 3, eller når det har erklæret tvisten for løst.

Drøftelser af en tvist kan også foregå på ethvert møde i stabiliserings- og associeringsudvalget eller ethvert andet udvalg eller organ, som er oprettet på grundlag af artikel 119 eller 120, efter aftale mellem parterne eller på anmodning af en af parterne. Drøftelserne kan også foregå skriftligt.

Alle oplysninger, der afgives under konsultationerne, behandles fortroligt.

4. Med hensyn til spørgsmål, der falder ind under anvendelsesområdet for protokol 6, kan parterne hver især indbringe tvisten til at blive afgjort ved voldgift i overensstemmelse med samme protokol, hvis parterne ikke har kunnet nå til en løsning inden for to måneder efter, at tvistbilæggelsesproceduren er blevet indledt i overensstemmelse med stk. 1.

ARTIKEL 127

Denne aftale berører, indtil der er opnået lige rettigheder for enkeltpersoner og virksomheder i henhold til denne aftale, ikke rettigheder, der er dem sikret på grundlag af bestående aftaler mellem en eller flere medlemsstater på den ene side og Bosnien-Hercegovina på den anden side.

ARTIKEL 128

Bilag I - VII og protokol 1 - 7 udgør en integrerende del af denne aftale.

Rammeaftalen mellem Det Europæiske Fællesskab og Bosnien-Hercegovina om de generelle principper for Bosnien-Hercegovinas deltagelse i fællesskabsprogrammer⁶⁾, undertegnet den 22. november 2004, og

bilaget dertil udgør en integrerende del af denne aftale. Vurderingen omhandlet i nævnte rammeaftales artikel 8 foretages i stabiliserings- og associeringsrådet, der har beføjelse til om nødvendigt at ændre rammeaftalen.

ARTIKEL 129

Denne aftale indgås på ubestemt tid.

Hver af parterne kan opsige denne aftale ved notifikation til den anden part. Aftalen ophører med at være i kraft seks måneder efter datoen for denne notifikation.

Hver af parterne kan suspendere aftalen med øjeblikkelig virkning i tilfælde af, at den anden part ikke overholder et eller flere væsentlige dele af aftalen.

ARTIKEL 130

I denne aftale forstås ved »parter« på den ene side Fællesskabet eller dets medlemsstater eller Fællesskabet og dets medlemsstater i overensstemmelse med deres respektive beføjelser og på den anden side Bosnien-Hercegovina.

ARTIKEL 131

Denne aftale gælder på den ene side for de områder, hvor traktaterne om oprettelse af Det Europæiske Fællesskab og Det Europæiske Atomenergifællesskab finder anvendelse, og på de betingelser, der er fastsat i disse traktater, og på den anden side for Bosnien-Hercegovinas område.

ARTIKEL 132

Denne aftale deponeres hos generalsekretæren for Rådet for Den Europæiske Union.

ARTIKEL 133

Denne aftale er udfærdiget i to eksemplarer på bulgarsk, dansk, engelsk, estisk, finsk, fransk, græsk, italiensk, lettisk, litauisk, maltesisk, nederlandsk, polsk, portugisisk, rumænsk, slovakisk, slovensk, spansk, svensk, tjekkisk, tysk, ungarsk, bosnisk, kroatisk og serbisk, idet hver af disse tekster har samme gyldighed.

ARTIKEL 134

Parterne ratificerer eller godkender denne aftale i overensstemmelse med deres egne procedurer.

Ratificerings- eller godkendelsesinstrumenterne deponeres i Generalsekretariatet for Rådet for Den Europæiske Union.

Denne aftale træder i kraft på den første dag i den anden måned efter datoen for deponeringen af det sidste ratifikations- eller godkendelsesinstrument.

ARTIKEL 135

Interimsaftale

Såfremt bestemmelserne i visse dele af denne aftale, særlig bestemmelserne vedrørende frie varebevægelser og de relevante bestemmelser om transport, i afventning af afslutningen af de procedurer, der er nødvendige for denne aftales ikrafttræden, bringes i anvendelse ved en interimsaftale mellem Fællesskabet og Bosnien-Hercegovina, er parterne enige om, at udtrykket »datoen for denne aftales ikrafttræden« med henblik på afsnit IV, artikel 71 og 73 i denne aftale og protokol 1 og 2 samt 4 - 7 samt de relevante bestemmelser i protokol 3 hertil betyder datoen for interimsaftalens ikrafttræden i relation til de forpligtelser, der er indeholdt i ovennævnte bestemmelser.

INDHOLDSFORTEGNELSE

1. Folketingsbeslutning om tiltrædelse af Stabiliserings- og Associeringsaftale mellem De Europæiske Fællesskaber og deres medlemsstater på den ene side og Bosnien-Hercegovina på den anden side

Præambel

Afsnit I.	Almindelige principper
Afsnit II.	Politisk dialog
Afsnit III.	Regionalt samarbejde
Afsnit IV.	Frie varebevægelser
Kapitel I	Industrivarer
Kapitel II	Landbrug og fiskeri
Kapitel III	Fælles bestemmelser
Afsnit V.	Arbejdskraftens bevægelighed, etablering, tjenesteydelser og kapitalbevægelser
Kapitel I	Arbejdskraftens bevægelighed
Kapitel II	Etablering
Kapitel III	Levering af tjenesteydelser
Kapitel IV	Løbende betalinger og kapitalbevægelser
Kapitel V	Almindelige bestemmelser
Afsnit VI.	Tilnærmelse af lovgivning, lovhåndhævelse og konkurrenceregler
Afsnit VII.	Justitsanliggender, frihed og sikkerhed
Afsnit VIII.	Samarbejdspolitikker
Afsnit IX.	Finansielt samarbejde
Afsnit X.	Institutionelle, almindelige og afsluttende bestemmelser

Oversigt over bilag, protokoller og erklæringer

2. Bemærkninger til forslaget

- 1) Rådets forordning (EØF) nr. 2658/87 (EFT L 256 af 7.9.1987, s. 1) som ændret.
- 2) Bosnien-Hercegovinas statstidende nr. 58/04 af 22.12.2004.
- 3) EUT L 93 af 31.3.2006, s.12. Senest ændret ved Rådets forordning (EF) nr. 1791/2006 (EUT L 363 af 20.12.2006, s. 1).
- 4) Multilateral aftale mellem Det Europæiske Fællesskab og dets medlemsstater, Republiken Albanien, Bosnien-Hercegovina, Republiken Bulgarien, Republiken Kroatien, Den Tidligere Jugoslaviske Republik Makedonien, Republiken Island, Republiken Montenegro, Kongeriget Norge, Rumænien, Republiken Serbien og De Forenede Nationers midlertidige administrative mission i Kosovo om oprettelse af et fælles europæisk luftfartsområde (EUT L 285 af 16.10.2006, s. 3).
- 5) Den Europæiske Standardiseringsorganisation, Den Europæiske Komité for Elektroteknisk Standardisering, Det Europæiske Standardiseringsinstitut for Telekommunikation, det Europæiske samarbejde om akkreditering, det europæiske samarbejde om retlig metrologi, Den Europæiske Metrologiorganisation.
- 6) EUT L 192 af 22.7.2005, s. 9.

OVERSIGT OVER BILAG, PROTOKOLLER OG ERKLÆRINGER

BILAG

Bilag I (artikel 21)	Bosnien-Hercegovinas toldindrømmelser for EF-industri-varer
Bilag II (artikel 27, stk. 2)	Definition af »baby beef«-produkter
Bilag III (artikel 27)	Bosnien-Hercegovinas toldindrømmelser for primære landbrugsprodukter med oprindelse i Fællesskabet
Bilag IV (artikel 28)	Gældende told ved indførsel i Fællesskabet på varer med oprindelse i Bosnien-Hercegovina
Bilag V (artikel 28)	Gældende told ved indførsel i Bosnien-Hercegovina på varer med oprindelse i Fællesskabet
Bilag VI (artikel 50)	Etablering: Finansielle tjenesteydelser
Bilag VII (artikel 73)	Intellectuel, industriel og kommerciel ejendomsret

PROTOKOLLER

Protokol 1 (artikel 25) om samhandelen mellem Fællesskabet og Bosnien-Hercegovina med forarbejdede landbrugsprodukter

Protokol 2 (artikel 42) om definition af begrebet ”produkter med oprindelsesstatus” og metoderne for administrativt samarbejde med henblik på anvendelsen af bestemmelserne i denne aftale mellem Fællesskabet og Bosnien-Hercegovina

Protokol 3 (artikel 59) om landtransport

Protokol 4 (artikel 71) om statsstøtte til stålindustrien

Protokol 5 (artikel 97) om gensidig administrativ støtte i toldspørgsmål

Protokol 6 (artikel 126) om bilæggelse af tvister

Protokol 7 (artikel 27) om gensidige præferenceindrømmelser for visse vine og gensidig anerkendelse, beskyttelse og kontrol af betegnelser for vin, spiritus og aromatiserede vine

ERKLÆRINGER

Fælleserklæring om artikel 51 og 61

Fælleserklæring om artikel 73

Erklæring fra Fællesskabet om de ekstraordinære handelsforanstaltninger, som Det Europæisk Fællesskab har truffet på basis af forordning (EF) nr. 2007/2000

Bemærkninger til forslaget

1. Rådet vedtog den 21. november 2005 et forhandlingsmandat til Kommissionen med henblik på at indlede forhandlinger med Bosnien-Hercegovina om indgåelse af en Stabiliserings- og Associeringsaftale. Forhandlingerne resulterede i en Stabiliserings- og Associeringsaftale mellem De Europæiske Fællesskaber (Fællesskabet) og dets medlemsstater på den ene side og Bosnien-Hercegovina på den anden side. Aftalen, som baserer sig på artikel 310 i Traktaten om Det Europæiske Fællesskab, omfatter områder, hvor både Fællesskabet og medlemsstaterne har kompetence, dvs. der er tale om en blandet aftale. Aftalen blev undertegnet i Luxembourg den 16. juni 2008. Aftalen er ikke underkastet en tidsmæssig begrænsning.

Indgåelsen af en Stabiliserings- og Associeringsaftale er et centralt led i EU's Stabiliserings- og Associeringsproces for landene i Sydøsteuropa. Der er tidligere indgået Stabiliserings- og Associeringsaftaler mellem Fællesskabet og dets medlemskaber og henholdsvis Den Tidligere Jugoslaviske Republik Makedonien, Republikken Kroatien, Republikken Albanien, Republikken Montenegro og Serbien.

2. Sigtet med Stabiliserings- og Associeringsaftalen mellem Fællesskabet og dets medlemsstater og Bosnien-Hercegovina er at styrke og udvide de politiske og økonomiske forbindelser mellem de to parter. Aftalen indebærer, at der inden for en overgangsperiode på højst seks år gradvist etableres en associering mellem Fællesskabet og dets medlemsstater og Bosnien-Hercegovina. Formålet med associeringen er at styrke demokratiet og retsstaten i Bosnien-Hercegovina, at bidrage til politisk, økonomisk og institutionel stabilitet i Bosnien-Hercegovina og i regionen, at skabe en ramme for en politisk dialog, at støtte Bosnien-Hercegovinas udvikling af økonomisk og internationalt samarbejde, også gennem en tilnærmelse af landets lovgivning til Fællesskabets samt at støtte omstillingen til en fungerende markedsøkonomi i Bosnien-Hercegovina, herunder gennem gradvis oprettelse af et frihandelsområde mellem Fællesskabet og Bosnien-Hercegovina. Endelig er det et formål at fremme det regionale samarbejde på alle områder, som er omfattet af aftalen.

Aftalen bygger på en række generelle principper som respekt for international fred og stabilitet, udvikling af gode relationer mellem nabostater og regionalt samarbejde samt respekt for grundlæggende demokratiske principper og menneskerettigheder, herunder mindretalsrettigheder.

3. Hovedelementerne i Stabiliserings- og Associeringsaftalen er: politisk dialog, regionalt samarbejde, delvis indpasning i reglerne under det indre marked, herunder varer og tjenesteydelsers bevægelighed, arbejdskraftens bevægelighed, etablering af virksomhed, betalinger og kapitalens bevægelighed, tilpasning af Bosnien-Hercegovinas eksisterende lovgivning, området for justitsanliggender, frihed og sikkerhed (retlige og indre anliggender), samarbejdspolitikker, finansielt samarbejde samt institutionelle bestemmelser.

Bestemmelserne om politisk dialog betyder, at der etableres en regelmæssig politisk dialog mellem parterne med henblik på at koordinere synspunkter på internationale forhold af betydning for begge parter. Endvidere indlemmes Bosnien-Hercegovina i gruppen af lande, der på regelmæssig basis modtager oplysninger om EU's aktiviteter inden for rammen af den fælles udenrigs- og sikkerhedspolitik.

Aftalen sigter også mod at styrke det regionale samarbejde, herunder gennem bestemmelser for, hvorledes Bosnien-Hercegovina bør samarbejde med de andre deltagerlande i EU's Stabiliserings- og Associeringsproces og med lande, som er kandidater til tiltrædelse af EU.

Gennem aftalen opretter Fællesskabet og Bosnien-Hercegovina ved gradvis afvikling af told og kvantitative restriktioner et frihandelsområde, som sikrer frie varebevægelser inden for industri, landbrug og fiskeri. Der er desuden aftalt generelle regler vedrørende told- og skatteforhold.

Aftalen regulerer også områder som arbejdskraftens bevægelighed, etablering af virksomhed, udveksling af tjenesteydelser herunder transport, betalinger og kapitalens bevægelighed. Betingelserne for,

hvorledes arbejdskraft fra Bosnien-Hercegovina og EU kan tage beskæftigelse i henholdsvis EU og Bosnien-Hercegovina, herunder falde ind under bestemmelser om social sikring, fastlægges ud fra det centrale princip om ikke-diskrimination. Samme princip ligger til grund for aftalens bestemmelser vedrørende etablering af virksomhed. Endvidere indeholder aftalen bestemmelser vedrørende varetransport, der fremmer en progressiv liberalisering af transportsektoren, så den ikke udgør en barriere for udvidelsen af handelsrelationerne mellem EU og Bosnien-Hercegovina. Samme hensyn ligger bag udformningen af aftaleudkastets bestemmelser vedrørende kapitalens bevægelighed.

Desuden betyder aftalen, at der igangsættes en tilpasning af Bosnien-Hercegovinas eksisterende lovgivning. Aftalen beskriver, i hvilket omfang og på hvilke områder, der er behov for at bringe overensstemmelse mellem Bosnien-Hercegovinas eksisterende lovgivning og EU's lovgivning. Indledningsvis vil fokus være på EU's regler for det indre marked og områder som konkurrence, offentlige virksomheder, intellektuel, industriel og kommerciel ejendomsret, offentlige aftaler, standardisering, forbrugerbeskyttelse, arbejdsvilkår og ligestilling.

På området for justitsanliggender, frihed og sikkerhed (retlige og indre anliggender) bekender parterne sig til at samarbejde om at styrke retsstaten og Bosnien-Hercegovinas administrative og juridiske institutioner på alle niveauer. Til dette formål indeholder aftalen bestemmelser vedrørende immigration og bekæmpelse af kriminalitet, herunder menneskesmugling og –handel, korruption og narkotikafremstilling og-smugling.

Parterne vil endvidere etablere samarbejdspolitikker på en række områder med henblik på at fremme den økonomiske og sociale udvikling i Bosnien-Hercegovina.

På området for finansielt samarbejde betyder aftalen, at Bosnien-Hercegovina med henblik på at kunne virkeliggøre Stabiliserings- og Associeringsaftalens mål kan modtage finansiell bistand fra Fællesskabet i form af gavebistand og lån, herunder lån fra Den Europæiske Investeringsbank.

4. På det institutionelle plan nedsættes der i henhold til aftalen et Stabiliserings- og Associeringsråd, som skal overvåge og gennemføre aftalen. Stabiliserings- og Associeringsrådet fastsætter selv sin forretningsorden og består af medlemmer af Rådet for den Europæiske Union og medlemmer af Europa-Kommissionen på den ene side og medlemmer af Bosnien-Hercegovinas ministerråd på den anden side. Stabiliserings- og Associeringsrådet bistås af et Stabiliserings- og Associeringsudvalg. Der nedsættes desuden et parlamentarisk Stabiliserings- og Associeringsudvalg.

I tilfælde af den ene parts misligholdelse af aftalen vil den anden part i medfør af aftalens bestemmelser kunne træffe passende foranstaltninger. Forinden skal eventuel misligholdelse af aftalens forpligtelser dog indbringes over for Stabiliserings- og Associeringsrådet med henblik på at finde en løsning, der kan accepteres af parterne.

5. Forslaget skønnes ikke umiddelbart at have økonomiske eller administrative konsekvenser for staten, kommuner eller regioner. Begrænsede økonomiske konsekvenser kan dog forventes på området social sikring, når nærmere bestemmelser herom fastsættes. Forslaget skønnes ikke at have væsentlige erhvervsøkonomiske eller administrative konsekvenser for erhvervslivet. Endelig skønnes forslaget ikke at have miljømæssige konsekvenser.

De tekster, som Danmark skal tiltræde, og hvortil Folketingets samtykke med dette forslag til folketingsbeslutning søges indhentet, er aftalen med tilknyttede bilag, protokoller, slutakt og erklæringer, jf. den til aftalen knyttede oversigt over bilag, protokoller og erklæringer. I forbindelse med fremsættelsen i Folketinget er aftalens bilag, protokoller, slutakt og erklæringer tilgået det relevante folketingsudvalg. Aftalen inklusive samtlige bilag kan i øvrigt rekvireres ved henvendelse til Udenrigsministeriet, kontoret for Europæisk Naboskab og Rusland.